

KESER, Ulvi ve ÖZDAL, Barış, “Türk Mukavemet Teşkilatı’nda Kişiler ve Mekânlar Tarihine Kesitsel Bir Bakış”, İkinci Uluslararası TMT Sempozyumu, Mücahitler Derneği, TMT Derneği ve KKTC Üniversiteleri, 26 Ekim-1 Kasım 2011KKTC, Cilt I, s. 409-468.

TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI’NDA KİŞİLER VE MEKÂNLAR TARİHİNE KESİTSEL BİR BAKIŞ

GİRİŞ:

Bugüne kadar son derece kısıtlı olsa Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) hakkında bu mücadelenin içinde yer alanların hatıraları başta olmak üzere çeşitli kitaplar ve makaleler kaleme alınmıştır. Bununla birlikte Kıbrıs adasının yakın tarihini ilgilendiren bu teşkilatın olmazsa olmaz parçaları şeklinde karşımıza çıkan bazı özel mekânlar ise ya hiç mercek altına alınmamış ya da üzerinde gerektiği kadar durulmamıştır. Bu araştırmanın gayesi kişiler olduğu kadar TMT için bazı mekânların ve yerlerin ne kadar büyük önem arz ettiğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda yapılan araştırmada sadece Türkiye’de değil, Kıbrıs adasında da önemli ve hassas yerler ile mekânlar tespit edilmiş ve buralar hakkında öncelikle o günün şartlarında üstlendiği görev, daha sonra da bugünkü veya genel pozisyonuyla ilgili bilgi aktarılması planlanmıştır.

SEFERBERLİK TETKİK KURULU NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Kıbrıs davasının ve TMT’nin Türkiye’nin gündemine özellikle 1950’li yılların ikinci yarısından itibaren düşmesinden sonra ortaya çıkan, özellikle son yıllarda değişik ve akıl almaz sebeplerle gayrimeşru organizasyonların ve kanundışı faaliyetlerin içindeymiş gibi gösterilen Seferberlik Tetkik Kurulu (STK) hakkında bilgi vermek gerekmektedir. Kurulduktan sonra ilk komutanlığını Tümğ. Daniş Karabelen’in yaptığı bu birimle ilgili olarak özetle şu bilgileri vermekte fayda vardır:

I- STK yasadışı bir oluşum değildir, bir yeraltı örgütü hiç değildir. STK Türkiye Cumhuriyeti devletinin meşru hükümeti tarafından anayasa ve kanunlara uygun olarak tesis edilmiş, Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde ve doğrudan Genelkurmay İkinci Başkanı’na bağlı yasal bir devlet kurumu olarak faaliyette bulunan devletin kurumlarından birisidir.

II- STK gizlice, devletin hükümetine ve sorumlu makamlara haber verilmeden kanunsuz bir şekilde kurulmuş bir kurum değildir. STK Adnan Menderes hükümeti döneminde ve 27 Eylül 1952 tarihinde Millî Savunma Yüksek Kurulu kararıyla kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti devletinin meşru ve resmi hükümeti tarafından bilinen, kabul edilen ve onay almış bir kurumdur.

III- STK tarafından yürütülen “*gayri nizami harp*” kavramı, uzmanlık alanı farklı ve önyargılı kimseler tarafından algılandığı gibi bir anlam taşımaz. Gayri nizami harp, gayri kanuni harp demek değildir. Gayri nizami harp olarak bilinen ifade, “*Seferde düşman gerisinde kalarak veya çeşitli usullerle düşman gerisine sızarak, düşman gerisinde kalan halkla beraber silahlı kuvvetlerin harekâtını desteklemek veya mukavemeti tek başına üstlenerek kurtuluşu sağlamak maksadıyla yapılan ve uygulamada özellikleri olan bir harp türüdür.*” Bu kapsamda Türk Silahlı Kuvvetleri’ne özel harp çerçevesinde verilen görev gayri nizami harptir.

IV- STK bünyesinde bulunan gayri nizami kuvvetler ise gayri kanuni kuvvetler değil, devletin bilgisi, onayı, müsaadesi dâhilinde Türkiye Cumhuriyeti devleti adına TSK personelinden seçilmiş askerler tarafından yürütülen bir savaş türüdür. Bu birlikler özel olarak eğitilmiş gayri nizami harp unsurlarının gerektiğinde eğitilmesi, yönetilmesi, teşkilatlandırılması dâhil her konuda uzmanlaşmış, teknik ve özel görevleri bilfiil yapacak şekilde yetişmiş askeri personelden kurulu birliklerdir.

V- Burada dikkat edilmesi, unutulmaması gereken husus ise “*bu personelin barışta gördüğü özel eğitim ve tatbikatlar dışında hiçbir yetki, görev ve sorumluluğu olmaması ve kendilerine hiçbir malzeme, silah ve mühimmat verilmemesi, ayrıca herhangi bir ödeme yapılmayacağı*” hususudur. Dolayısıyla STK bünyesinde meşru görevlerini ifa etmekte olan askeri personelin görev ve sorumlulukları dışında herhangi bir faaliyette bulunmaları söz konusu değildir, mümkün değildir ve böyle bir durum yasalar önünde doğaldır ki suç teşkil eder.

VI- STK bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi onayı, müsaadesi sonrasında 1958–1974 yılları arasında Kıbrıs’taki mukavemet hareketinin örgütlenmesinde, 1980 yılında Diyarbakır’da kaçırılan THY uçağındaki rehinelere kurtarılması operasyonunda ve daha sonra da Güneydoğu’da PKK terör örgütüne karşı yürütülen iç güvenlik harekâtında görev yapmıştır. Bu faaliyetler dışında hiçbir faaliyetin içinde olması söz konusu değildir.

Öte yandan “*vazifesi Türkiye’nin Kıbrıs’taki hak ve menfaatlerini, Kıbrıs Türk toplumunun can ve mal emniyetini korumak, Türkiye’nin müdahale harekâtı esnasında müdahale kuvvetlerine azami yardımı sağlamak ve adadaki Türk mukavemetinin devamını mümkün kılmak olan*” TMT, STK tarafından faaliyetleri yürütülen bir organizasyon olmasına ve STK da Türkiye Cumhuriyeti devletinin meşru hükümeti tarafından anayasa ve kanunlara uygun olarak tesis edilmiş, Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde ve doğrudan Genelkurmay

İkinci Başkanı'na bağlı yasal bir devlet kurumu olarak faaliyette bulunmasına rağmen, farklı tartışmaların içine çekilmektedir.

Söz konusu birimin komutanlığını da yapmış bulunan Emekli Org. merhum Kemal Yamak da Türk Silahlı Kuvvetleri'ne özel harp çerçevesinde verilen görevin “*gayri nizami harp*” olduğunu; ancak ayırt edilmesi gereken en önemli hususun ise bunun “*gayri kanuni harp*” olmadığı belirtmektedir. Ayrıca “*gayri nizami askeri kuvvetler*” ifadesiyle kastedilen de “*gayri kanuni askeri kuvvetler*” değildir.¹ Kemal Yamak tarafından özellikle üzerinde durulan husus ise “*özel olarak eğitilmiş gayri nizami harp unsurlarının gerektiğinde eğitilmesi, yönetilmesi, teşkilatlandırılması dâhil her konuda uzmanlaşmış, teknik ve özel görevleri bilfiil yapacak şekilde yetişmiş askeri personelden kurulu birliklerdir.*”² Dolayısıyla bu birlikler “*gayri nizami veya kanun, kural dışı birlikler*” değildir. Söz konusu askeri teşkilatlanmayla ilgili olarak Kemal Yamak tarafından altı çizilen bir diğer önemli unsur ise “*bu personelin barışta gördüğü özel eğitim ve tatbikatlar dışında hiçbir yetki, görev ve sorumluluğu yoktur. Kendilerine hiçbir malzeme, silah ve mühimmat verilmez. Herhangi bir ödeme yapılmaz...*” hususudur;³

“...Psikolojik harp veya harekât, *gayri nizami harp ile ayaklanmalara karşı koyma (istikrar harekâtı) harekâtının ortasına konmuştur. Bu yerleşim bilinçli olarak böyle yapılmıştır. İşlenen tema veya verilmek istenilen mesaj, hem gayri nizami harp, hem de ayaklanmalara karşı koyma harekâtının psikolojik harp veya harekâtıyla desteklenme zaruretini ortaya koymaktır. Her iki harekât da, halk desteğini esas alan ve toplumu kazanma hedefini güden bir harekât özelliği taşıdığından, psikolojik harekât bu savaş veya mücadelenin en etkin silahı kabul edilmiştir... Yeniden tekrarlamak istiyorum ki, o dönemde, Özel Harp Dairesi'nin barışta, Kıbrıs konusu hariç, aktif hiçbir görevi yoktur... Bu açıklamaları kasten ve biraz da istemeden yapıyorum. Zira daha sonraları yerli yerine koyamadıkları konularla, kafalarında yel değirmeninden düşman yaratan ve onlarla boğuşan kimseler ortaya çıkacak ve yeterince bilinmeyen bu konuları siyaset sahnesinde bol bol istismar edeceklerdir...*”

3 Aralık 1990 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı tarafından düzenlenen basın toplantısında gazetecilerin sorularını cevaplayan Genelkurmay Başkanlığı, Harekât Başkanı Korgeneral Doğan Beyazıt ise Özel Harp Dairesi'nin kontrgerilla olmadığını vurgulayarak özel harbin düşman işgali altında kalan bölgede gerilla, yeraltı ve kurtarma-kaçırma çalışmaları olduğunu belirtmiştir. Doğan Beyazıt ayrıca, Özel Harp Dairesi'nde özel tip ve gerilla mücadelesi veren iki kanadın bulunduğunu, özel timde görevli kişilerin çevrelerinde saygınlığı olan ve cesaret sahibi kişilerden oluştuğunu, bu kişilerin sefer görev emri olmayanlar arasından seçildiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda, gerilla tipi mücadele verenlerin

¹ Kemal Yamak, **Gölgede Kalan İzler ve Gölgeleşen Bizler**, Doğan Kitap, İstanbul, Ocak 2006, s.246.

² Ibid.

³ Ibid., s. 247.

muvazzaf subay ve astsubaylardan oluştuğu, kendilerine 3–5 yıl gerilla eğitimi aldıkları, ayrıca bu kişilere verilecek silahların ya toprağa gömüldüğü ya da askeri depolarda saklandığı belirtilmektedir. STK'nun faaliyetlerini kendisinden örtülü ödenek çerçevesinde para talep eden dönemin Genelkurmay Başkanı'ndan öğrendiğini belirten eski başbakanlardan merhum Bülent Ecevit'in bu konuyla ilgili olarak 1977 yılında yaptığı ve basın-yayın organlarında sıkça gösterilen “*Bu durumu öğrenince dehşete kapıldım, irkildim.*” ifadeleri ise ne yazık ki gerçekleri yansıtmamaktadır. Çünkü bu tarihten 3 yıl önce, yani 1974 yılında Başbakan Bülent Ecevit'e konuyla ilgili olarak bir brifing verilmiştir. Doğan Beyazıt bu brifing konusunda da basın mensuplarına şu açıklamalarda bulunmuştur:⁴

“1974 yılında döneminin Başbakanı Bülent Ecevit'e Genelkurmay'da bir brifing verildi. Brifingi verenler Sayın Ecevit'in bilgilendirme sonrası söylediklerini dosyanın altına not almışlardır. Ecevit'in notlarından aktarıyorum; 'Millî bir hizmettir. Millî bir vazifedir. İhtiyacın millî kaynaklardan karşılanmasına prensip olarak taraftarım. Taşınmayacak bir yük değil, örtülü ödenekten verilir. Telsiz isteyelim, ihtiyacı belirleyin ve bana verin.' demiştir. Bu brifingde bulunanlardan üçü öldü, 4 kişi yaşıyor. 4 kişinin üçü böyle söylüyor.”

Aynı toplantıda gazetecilerin ‘*Özel Harp Dairesi gizli bir teşkilat mıdır? Anti-komünist bir birlik midir?*’ sorularına ise Doğan Beyazıt, ‘*Hayır, askeri bir birliktir.*’ cevabını verir:⁵

“Bizim ülkemiz sadece komünist istilaya uğrayacak tek bir komşuya sahip olsaydı, o zaman komünist işgale karşı işgal sahasında mücadele verecek bir teşkilat denebilirdi. Fakat bizim ülkemiz bir din ihracından tutun, diğer bütün Saddam'ın durumu, öbür tarafta Bulgaristan, Yunanistan, tabii Rusya hepsi dâhil çeşitli tehdide de tabiidir. Dolayısıyla anti-komünist değildir. Din devrimine karşı da kullanılacaktır.”

27 Kasım 1990 tarihli Kıbrıs Gazetesi'nde STK başlıklı bir makale yazan Fuat Veziroğlu bu konuyla ilgili düşüncelerini şu şekilde ortaya koymaktadır:⁶

“...Türk Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde bir kuruluş olan Özel Harp Dairesi eğer Kıbrıs konusunda suçlanırsa Kıbrıs Türkleri olarak biz susamayız. Susarsak ulusal ve utanç verici bir nankörlük olur. İnsan yüzünü kızartan emsalsiz bir vefasızlık olur. Ne dürüstlüğe sığar, ne de insanlığa... O zaman (1958) Özel Harp Dairesi sözcükleri ortada yoktu. Kuruluşun adı STK idi. Türkiye'nin burnunun ucundaki Kıbrıs adası Yunanistan tarafından yutulmak, Trakya'dan Ege'ye doğru sarkıtılan kuşatma Doğu Akdeniz'e kadar uzatılmak ve Türkiye toprakları Yunan kısılcacına alınmak isteniyordu. Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve dolayısıyla Türk Genelkurmay'ının buna sessiz ve seyirci kalması gaflet ve ihanet olurdu. Türk devleti ve Türk Genelkurmay'ı o gaflet ve ihanete düşmedi... Türk devleti ve Türk Genelkurmay'ı Türk ulusunun yüce çıkarları neyi gerekli kılıyorsa 1958'lerden beri Kıbrıs konusunda onu yaptı... Kıbrıs Türk'ü 21 Aralık 1963'te çöküp teslim olsaydı her şey o gün bitmiş olurdu. Ondan sonra ne 20 Temmuz olurdu, ne Türk ordusu Kıbrıs'a müdahale edebilirdi, ne Kıbrıs'ta bir Türk varlığı kalırdı, ne de Türkiye artık Kıbrıs için ağzını açabilirdi. Yenilmiş, tükenmiş, teslim olmuş bir halk için Türkiye'nin ya da dünyanın

⁴ Cumhuriyet, 4 Aralık 1990.

⁵ Ibid.

⁶ Kıbrıs, 27 Kasım 1990.

yapabileceği hiçbir şey kalmazdı. Yanmış harmanın öşürü olamazdı. İşte onun içindir ki 21 Aralık 1963 yaşamsal bir önem taşır. Kıbrıs Türk halkı 21 Aralık 1963'te direnmeseydi bugün Kıbrıs çoktan bir Yunan adası olmuştu. Kıbrıs bugün bir Yunan adası değilse bunu o direnmeye borçluyuz. STK olmasa o direnme olmazdı. Olsa de 24 saatte değilse bile 72 saatte çökerdi. STK'nın sağladığı olanaklardır ki Kıbrıs Türk'ü direndi ve 20 Temmuz 1974'e ulaştık. 20 Temmuz ise 21 Aralık'ın ürünüdür. STK, Türk ulusunun yüce çıkarlarını kollayıp başarıya ulaştıran ve sonra da sessizce köşesine çekilen yiğitlerle doludur. Sonradan adını değiştiren STK'ye Kıbrıs Türk halkı her zaman en onurlu yeri verecektir..."

TMT Tarihinin Sessiz Tanıkları: Oteller

TMT'nin tarihindeki önemli mekânlar arasında hemen hemen tamamı Ankara'da bulunan çeşitli otellerin büyük yeri bulunmaktadır ve bu otellerin başında da Ankara Kızılay'da bulunan **Modern Palas Oteli**⁷ gelmektedir. Zira, TMT'nin Türkiye destekli olarak yeni bir evreye girmesi aşamasında gerekli iznin alınmasıyla beraber Binbaşı İsmail Tansu ve Tümgeneral Daniş Karabelen hemen koordinasyonu sağlayarak Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla Ankara'ya davet ettikleri Kıbrıs Türk toplumunun iki önemli lideri Dr. Fazıl Küçük ve Rauf Raif Denктаş ile ilk toplantılarını 1958 yılı Haziran ayında Modern Palas Oteli'nin lobisinde yapmışlardır. Bu ilk yüz yüze görüşmeye katılanlar 6 kişidir ve Kıbrıs Türklerini temsilen toplantıya katılan Dr. Küçük, Denктаş ve Dr. Nalbantoğlu yanında STK'nu temsilen gelen Tümgeneral Daniş Karabelen, Bnb. İsmail Tansu ve Yb.⁸ Rıza Vuruşkan, Kıbrıs İstirdat Planı ve adada oluşturulacak teşkilat konusunu masaya yatırmışlardır.

31 Mayıs 1958 tarihinde Ankara'ya gelen ve Kıbrıs konusunda görüşmeler yapan Kıbrıs Türk'tür Partisi Genel Başkanı Dr. Fazıl Küçük ve Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanı Rauf R. Denктаş düzenledikleri basın toplantısında İngiltere hükümetinin Kıbrıs konusunda atacağı adıma göre Kıbrıs Türklerinin de silahlı veya silahsız bir mücadele girişeceklerini bildirirler.⁹ Modern Palas Oteli'nde TMT Ankara ve Kıbrıs karargâhına mensup asker ve sivil görevlilerin yaptıkları görüşmeler daha sonraki süreçte de aynı şekilde devam etmiştir.

⁷ Modern Palas Oteli faaliyette bulunduğu dönemde belki de Ankara'nın en işlek caddesi olan Atatürk Bulvarı üzerinde yer almaktadır. Ankara'nın en nezih otellerinden birisiyken yıkılan otelin yerinde daha sonraki süreçte Ankara'nın uzun yıllar sembolü ve prestiji olarak kabul edilen "gökdelen" dikilmiştir. Bina bugün alışveriş merkezi olma yolundadır. Jak Deleon'un "Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar" isimli eserinin "Beyaz Rus Değil Lidiya Leyla Yıldız" başlıklı bölümünde Lidiya Yıldız hayat hikâyesini ve Odesa'dan başlayıp Beyoğlu'nda sonlanan macerasını aktarırken "...1962'den 1965'e kadar Ankara'da, Kızılay'daki Modern Palas Oteli'nde çalıştım. *Bugün Modern Palas'ın yerinde GİMA Mağazası yükseliyor...*" der. Jak Deleon, **Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar**, Sesli Kitaplar Yayıncılık; İstanbul, s. 134–136.

⁸ Yarbay Ali Rıza Vuruşkan bu göreve atanmasın ardından bütün Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları gibi rütbe bekleme süresini tamamladığından 30 Ağustos 1958 itibarıyla Albay rütbesine yükseltilir. Farklı kaynaklarda rütbesinin Yarbay veya Albay olarak gösterilmesi bu nedendir.

⁹ Dünya, 1 Haziran 1958.

TMT'nın tarihindeki önemli yeri bulunan otellerin bir diğeri ise Ankara Ulus'ta ki **Park Otel**'dir. Hatırlanacağı üzere, 18–19 Ekim 1959 gecesi İngilizler tarafından Balalan Köyü açıklarında tespit edilince mürettebatı tarafından batırılan Elmas Teknesi'ndekiler Kıbrıs'ta İngiliz mahkemelerinde uzun süre hâkim karşısına çıkarıldıktan sonra cezalarını Türkiye'de çekmek ve bir daha Kıbrıs'a gelmemek şartıyla ada dışına çıkartılmışlardır. Teknede yakalanan 3 Türk böylece basın mensuplarına gösterilmeden Ankara'da Esenboğa Havaalanı'nda uçaktan indirilmişler¹⁰ ve derhal **Park Otel**'e yerleştirilmişlerdir.¹¹

“Elmas Teknesi kaptanı Sinoplu Reşat Yavuz, makinisti İstanbul Sarıyerli Oğuz Kotoğlu ve Astsubay Başçavuş Ali Levent havaalanından alındıktan sonra Ulus semtinde şimdiki Merkez Bankası'nın karşısında bir otele yerleştirildiler. Daire Başkanlığı tarafından kendilerine 5.000 lira ikramiye verildi. Ayrıca Rauf Denктаş da yönetimden 5000 lira ikramiye aldı bu 3 Türk görevli için. Deşifre oldukları için daha sonra kendilerine başka görev verilmedi ve kaptan Reşat Yavuz daha sonra Kıbrıs'a gitti, oraya yerleşti. Kendisine Güzelyurt bölgesinde ev verildi. Sonra da yine aynı yerde, Güzelyurt'ta vefat etti.¹² Telsizci Başçavuş Ali Levent ise Orduluydu ve bizim dairede görev yapıyordu. O da geriye döndükten sonra dairede eski görevine devam etti. Oğuz Kotoğlu ise İstanbul'da Boğaz'da balıkçılıkla uğraşıyordu. Tekrar balıkçılık işine döndü. Uzun bir süre romatizmal ağrılardan sıkıntı çekti. Bir süre GATA'da tedavi gördü. Netice itibarıyla onlara hep yardımcı oldular.”

Kıbrıs'tan Türkiye'ye gelen Kıbrıslı Türklerin rağbet ettikleri veya TMT tarafından yerleştirildikleri bir başka otel ise **Turist Otel**'dir. Örneğin TMT için Anamur'dan Kıbrıs'a gönderilecek silahlarla ilgili olarak ilk iki seferin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Kemal SAHİLBOYLU polis teşkilatındaki görevinden hasta olduğu mazeretini ileri sürüp¹³ Türkiye'de tedavi olmak üzere 1 ay izin alarak ve yapacağı gizli görevi de hiç kimseye sezdirmeden uçakla önce Adana'ya ve oradan da Ankara'ya gönderilir.¹⁴ Kendisine parola olarak verilen ise Anıtkabir'i gösteren bir resmin yarısıdır. Ankara'da **Cihan Palas Oteli**'ne yerleşen Kemal Sahilboylu kendisine verilen bir telefon numarasını arar ve Altan isimli bir

¹⁰ Merhum Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 11 Eylül 2004 tarihinde İstanbul-Sarıyer'de yapılan görüşme. Bu arada belirtmek gerekir ki dönemin STK Başkanı Tümgeneral Daniş Karabelen tarafından fotoğraf çekilmemesi için kendisinden ricada bulunulan gazeteci Necati Zincirkıran'ın gayesi, mümkün olduğunca fotoğraf çekilmesini önlemektir.

¹¹ Emekli Albay İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

¹² Kaptan Reşat Yavuz burada belirtildiği üzere Güzelyurt'ta değil, Girne'de vefat etmiştir. Merhum Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 20 Kasım 2008, 15 Aralık 2008 ve 20 Aralık 2008 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

¹³ TMT mensuplarının Zir Kampı'nda eğitim görmesinin yanı sıra çeşitli görevler olarak Türkiye'ye gelmek için en çok müracaat ettikleri yöntem, çeşitli hastalıklar ileri sürerek görev yaptıkları işyerlerinden izin almalarıdır. Böylece kimi kulağından, kimi gözünden, kimi karaciğerinden hasta olarak Türkiye'ye gelirler ve sözde tedavilerini tamamlayarak tekrar adaya dönmüşlerdir. Örneğin gözünden rahatsız olduğunu belirten bir TMT mensubu adaya dönüşünde uzun süre gözündeki bandajı dikkat çekmemek amacıyla çıkartmaz.

¹⁴ Ahmet Oğuz Kotoğlu da yapılan ilk iki sefer sonrasında Kemal Abdullah'ın ve Binbaşı İsmail Tansu'nun geldiğini; ancak çok fırtına olduğu için açılmadıklarını, dördüncü seferde ise sadece Kemal Abdullah'ın yanlarında olduğunu belirtmektedir.

kişiyile görüşmek istediğini belirtir. Ardından otel odasında kendisine yaklaşık 10 kere daha telefon gelir ve odadan ayrılmaması istenir.¹⁵

“...Bize verilen emirlere göre Cihan Palas'ta kalacağız. (Elimdeki) Altan diye bir isim ve telefon numarası ve Anıtkabir'in (resminin) yarısı... Bana verilmiş bazı notlar vardı. Telefon numaraları vardı ve ertesi gün sabahleyin Altan isminde birisiyle görüşecektim. Telefonu açtığımda hanımı çıktı. 'Altan Bey içerde mi?' 'Yoktur ama gelecek.' 'İşte ben Kemal Çavuş, Kıbrıs'tan. Cihan Palas, No.4'te kalıyorum.' diye mesaj bıraktım. Aradan yarım saat, üç çeyrek geçti. Baktım telefon çaldı. 'Kemal Çavuş odanda mısınız?' On dakika sonra bir telefon daha. 'Odanda mısınız?' On dakika sonra bir telefon daha. 'Odanda mısınız?' Ben şüpheye düştüm. O zaman elimde olan bazı notları kibrit kutularına, bilmem nereye okunmayacak, görünmeyecek yerlere not ettim ve hepsini tuvalete attım. Neyse dördüncü telefonda 'Odanda mısınız?' 'Evet' Az sonra kapı çalındı. İri yarı birisi geldi karşıma sivil olarak. Asker tıraşlı veya polis taşlı. Yaşlı, böyle bir ellilik efendi. Buyur otur. Başladık sağdan soldan, havadan sudan sohbet etmeye. Derken adam 'Artık konuşma fazla uzadı. Kendimizi nasıl tanıtacağız? Nasıl tanışalım' diye sordu. O zaman cebimden Anıtkabir'in yarısını çıkardım. Diğer yarısı onda ve onları birleştirerek tanıştık ve o zaman 'Kalk gidelim eve yemek yiyelim.' dedi... Evinde oturduktan sonra Ben generalim, General Karabelen.' dedi.”

Burada kendisini karşılayan TMT yetkilileriyle daha önceki buluşmaların neden gerçekleşemediği üzerine fikir teatisinde bulunan Sahilboylu, Ankara'dan Mersin'e gönderilir ve burada Yarbay Remzi Atılgan tarafından karşılanacağı belirtilir.¹⁶ Yarbay Remzi Atılgan ve Kemal Sahilboylu kendilerine söylendiği üzere birbirlerini tanırlar.¹⁷

“...Tren Yenice'ye kadar geldi. Mersin'in orda aktarma oldu. Tekrar Mersin'e vardığımızda böyle bir 100 metre ileride bir ışığın altında durmuş resmi olarak, koltuğunda Zafer gazetesi biri. Benim de gazetem aynı. Uzaktan bir selamlaştık. Ben cipe doğru yürüdüm. O da geldi. 'Hoş geldin.' Gittik jandarma birliğine ve o akşam orada kaldık. 'Sabahleyin yolculuk var.' dedi bana. Sabahleyin hazır kalktık. Mehmet isminde bir şoför, bir yardımcısı ve cip silah yüklü, yola koyulduk... Anamur'a gidinceye kadar beş defa lastik patladı. En sonunda Mehmet paltonun kolunu kesti ve lastiğe içinden destek koydu...”

Mersin Yenice tren istasyonunda ellerindeki Zafer Gazeteleri vasıtasıyla birbirlerini tanıyan söz konusu iki kişi daha sonra ciple Anamur'a gelirler. Burada kendilerini karşılayan Binbaşı İsmail Tansu olur. Bnb. Tansu'nun yanında ise Anamur İlçe Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Mehmet Remzi Kızılsu bulunmaktadır. Bnb. Tansu, Kıbrıs'tan gelen Kemal Sahilboylu'ya Anamurluların meraklı insanlar olduklarını, kendisini daha önce hiç görmedikleri için şüphelenebileceklerini, bu yüzden Yzb. Kızılsu'nun eşinin dayısının oğluymuş gibi davranmasını ister ve Yzb. Kızılsu'nun 2 yaşındaki oğlu Alp'i de¹⁸ kucağına

¹⁵ Kemal Abdullah (Sahilboylu) ile 27 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

¹⁶ Kemal Abdullah (Sahilboylu) ile 16 Kasım 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Yzb. Mehmet Remzi Kızılsu'nun o zaman 2 yaşında olan oğlu halen Türkiye ve Avrupa'da pek çok rekorları bulunan millî atıcı Dr. Alp Kızılsu'dur.

verir. Anamur'da ekibe Reşat Yavuz ve Ahmet Oğuz Kotoğlu da dâhil olurlar.¹⁹ Başta Ankara'ya geldiklerinde Kemal Sahilboylu olmak üzere birçok TMT mensubunun kaldığı **Cihan Palas Oteli** bugün aynı yerinde²⁰ Yeni Otel ismiyle hizmet vermektedir.

21 Aralık 1963 sonrasında Rum saldırılarının başladığı Kıbrıs'tan hasta ve yaralı durumda olan ve tedavileri Kıbrıs'ta bilinen sebeplerle yapılamayan Kıbrıs Türklerinin de Türkiye'ye getirilmeleri söz konusu olur. Bu insanların gerek havayoluyla Ankara'ya gerekse deniz yoluyla Mersin veya İskenderun'a getirilmesi sonrasında kalacak yer sıkıntısı çekenlerin veya tedavileri tamamlanmasına rağmen Kıbrıs'a dönemeyenlerin geçici bir süreliğine çeşitli otellerde kalmaları sağlanır. Bu kapsamda Mersin'de **Günaydın Oteli**, Ankara'da **Gül Palas Oteli**, **Uzun Otel** ve **Seyhan Oteli** Kıbrıs Türklerinin barınmaları için Kıbrıs'ta TMT karargâhı, Lefkoşa Büyükelçiliği ve Kızılay arasında yapılan görüşmeler sonrasında anlaşma yapılan oteller arasındadır. Örneğin, Günaydın Oteli 23 Aralık 1963 günü Kıbrıs tarihine Kanlı Noel olarak geçen ve bugün "Barbarlık Müzesi" olarak ziyaretçilere açık olan evde Bnb. Nihat İlhan'ın eşi ve üç çocuğu yanında kendi eşini de kaybeden Hasan Yusuf Gudum ve aynı evde yaralanan Meriç (Mora) köyünden yeğenlerinin de bir süre kaldıkları oteldir. Öte yandan bu otellerde kalan ve tedavileri tamamlanan hasta ve yaralılarla ilgili olarak zaman zaman sorunlar da yaşanır:²¹

"Kıbrıs'tan tedavi maksadıyla ekiplerimizle Ankara'ya getirilen hastalar hastaneden çıktuktan sonra Kıbrıs'tan elbisesiz ve pijama ile geldiklerinden elbiseleri alınmakta ve yüksek tensipleri gereğince memleketine gidinceye kadar Gül Palas ve emsali otellere yerleştirilmekte, sabah kahvaltılarının ücreti ödenmekte ve ayrıca yiyecek masraflarını da karşılamak üzere haftada 100 lira da harçlık verilmekteydi. Bu kere imkânlar gelişmesine rağmen hastaneden çıkanlar Kıbrıs'ta emniyet olmadığından gitmemekte ısrar etmektedirler. Son defa yüksek müsaadeleriyle sabah kahvaltılarının verilmesinden tevakki olunmuş, yalnız haftada 100 lira yemek masrafı ile otel kiralarının ödenmesin devam olunmaktadır. Bu husus şikâyeti mucip olmuştur. Diğer taraftan hastanede bulunan hastalara da ancak sigara, portakal, elma vesair ihtiyaçlarını karşılayacak kadar harçlık verilmektedir. Bu kere hastanede bulunan birçok hastalar iyi olmadan hastaneden çıkmak istemekte ve tahtinde müstecir olarak haftada 100 lira almak için ayakta tedaviyi tercih etmektedirler. Bu arada yukarıda arz edilen yardımlara rağmen hastaneden çıkarak otellere yerleştirilen ve memleketlerine dönmek istemeyen Kıbrıslılar kendilerine verdiğimiz yardımları da küçümsemekte ve hallerinden şikâyette bulunmakta, hatta derneğimiz aleyhinde konuşmalara da başlamış bulunmaktadırlar. Bu durum karşısında otellerde kalan Kıbrıslıların derhal Kıbrıs'a sevkine, ayakta tedavileri devam edenlerin otel kiralarının ve haftalık 100 lira yemek paralarının verilip verilmemesi hususuna da karar ittihazına, bütün fedakârlıklarımıza

¹⁹ Kemal Abdullah (Sahilboylu) ile 16 Kasım 2003 tarihinde Girne'de, Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 11 Eylül 2004 tarihinde İstanbul-Sarıyer'de yapılan görüşme.

²⁰ Ulus'ta Atatürk Heykeli'nin hemen arkasında PTT Genel Müdürlüğü'ne çok yakın bir adreste bulunan bu 4 katlı otelle ilgili olarak otel yetkililerinden bilgi alınmak için teşebbüste bulunulmuş; ancak otel görevlilerinin kaba davranışları sonrasında bu gerçekleşmemiştir.

²¹ Kıbrıs'a Yardım Komitesi tarafından Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 25 Mart 1964 tarih ve 1.297 sayılı yazı. Kızılay Genel Müdürlüğü Arşivi (KGMA). K-4643, 1964/9-4 Kıbrıs Dış Bağış Dosyası.

ve gayretlerimize rağmen kendilerini memnun edemediğimiz Kıbrıslıların işleriyle Kıbrıs Türk Kültür Derneği (KTKD)'nin meşgul olması tensip edilirse verilecek avanslarla bu soydaşlarımızın ihtiyaçlarının KTKD marifetiyle teminine karar ittihazına buyruk ve müsaadelerini arz ederim.”

Aynı dönemde yaşanan bir başka sorun ise içinde bulunulan olağanüstü şartlardan menfaat sağlamaya çalışan bir takım insanların türemesi ve bunların yarattığı sıkıntılardır. Örneğin Kıbrıs'taki Kızılay İlk Yardım Hastanesi tarafından Türkiye'ye tedavi amaçlı olarak gönderilen hastaların arasında sefaret, Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi ve diğer resmi kurum ve kuruluşlar aracılığıyla gelen ve hasta olmayan şahısların bulunması ve bunların Kızılay tarafından hasta ve yaralılara yönelik bütün hizmetlerden istifade etmesi, Türkiye'ye geldikleri andan itibaren gidecekleri yere kadar ulaşım ücretlerini Kızılay'a ödetmek yönünde teşebbüste bulunmaları, bu girişimlerine gerekçe olarak da anavatana geldiklerini ve buralarda kendilerinin birer yabancı olduklarını ileri sürmeleri ve muhtaç durumları nedeniyle yardıma ihtiyaçları bulunduğunu belirtmeleri ve bu konuyla ilgili olarak resmi ve askeri makamları devreye sokmaya çalışmaları ve bu yolla “manevi baskı” oluşturmaya çalışmaları sıkıntı ve rahatsızlık yaratır.²² Bir başka örnekte ise Mart 1964 itibarıyla adadan tedavi maksadıyla getirilen kafilede hasta ve yaralı olmamasına rağmen Kızılay imkânlarından istifade ederek Türkiye'ye gelmiş toplam 13 kişi bulunmaktadır ve bunlar da durum anlaşılıncaya kadar Kızılay tarafından diğer hastalarla birlikte Ankara'daki hastanelere yerleştirilmişlerdir. Lakin bu şekilde Kızılay'a ait gemiyle İskenderun'a gelen ve hasta olmadıkları anlaşılan kişilere, Kızılay yetkilileri tarafından kendilerine o andan itibaren yapılacak herhangi bir yardımın söz konusu olmadığı bildirilmesinin ardından bu kişiler İskenderun Garnizon Komutanlığına müracaat bulunmuşlardır. Müracaatlarda yer alan, Kızılay'ın kendilerini İskenderun'da bırakmak istediği yönündeki şikâyetler üzerine ise Garnizon Komutanlığı devreye girerek “*bu soydaşlarımızı gidecekleri yere kadar nakletmeleri hususunda ısrar...*” etmiştir.²³ Yukarıda örneklendirdiğimiz durumun yarattığı sıkıntıyı engelleyebilmek amacıyla, Kıbrıs'ta tedavi imkânı bulamayan hastalar dışındakilerin Kızılay imkânlarını kullanarak Türkiye'ye gelmesini önlemek üzere Kızılay tarafından girişimler de başlatılmıştır.

Aynı şekilde daha sonraki süreçte ve özellikle Geçitkale ve Boğaziçi Bölgelerine EOKA ve Rum saldırılarının devam ettiği günlerde Kızılay tarafından Kıbrıs'tan yaralı ve hasta getirilmesine devam edilmiştir. Bu kapsamda Türkiye'ye getirilen 8 mücahitten yapılan araştırma sonucu Enver Âdem, Ali Ziya Ertürk, Cevat Mehmet, Halil Mehmet ve Ergün

²² Kıbrıs'a Yardım Komitesi tarafından Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 25 Mart 1964 tarih ve 129 sayılı yazı. KGMA. K-4643, 1964/9-4 Kıbrıs Dış Bağış Dosyası.

²³ Ibid.

Rahmi'nin fakir ve yardıma muhtaç oldukları tespit edilmiştir. Bu mücahitlerin tedavilerinin ücretsiz yapılması, hastaneye yatırılmaları durumunda da zaruri masraflarını karşılamak üzere ayda kişi başına 150 lira nakdi yardım yapılmasına, ayrıca ayakta tedavi görecektik olanların da otel masraflarının karşılanarak 450 liralık bir yardımda bulunulmasına karar verilmiştir.²⁴ Söz konusu 5 mücahidin tamamı Ankara'da **Turist Otel**'de kalmıştır. Öte yandan 1 Şubat-30 Nisan 1964 döneminde toplam 114 Kıbrıslı Türk'e hastane ve tedavileriyle verilen ücret, haftalık ve aylıklar da dâhil toplam 21.198.000 liradır. Aynı dönem içinde durumu kritik olan 18 Kıbrıs Türk'ü de uçakla adaya göndermiş, hastanede olmamakla beraber tedavileri uzun süren ve hastaneden çıkartılan 4 kişi **Uzun Otel**, 5 kişi de **Seyhan Otel**'de konaklatılmıştır. Söz konusu bu oteller daha önce Kızılay tarafından anlaşma yapılmış olan otellerdir ve Kıbrıs'tan gelen hasta yakınlarıyla ayakta tedavi gören veya hastanede işi bitip adaya dönmeyi bekleyenlerin kaldıkları otellerdir. Ancak daha sonra Uzun Otel müdürünün bir Rum kadın olmasının²⁵ otelde kalanlarda rahatsızlık yaratması, diğer otelin de imkânlarının özellikle bazı özel hastaların farklı saatlerde sıcak su temini ve asansör gibi ihtiyaçlarına cevap verememesi sebebiyle, bu otellerde kalanlar Kıbrıs'tan gelen öğrencilerin de kaldıkları **Turist Otel**'e aktarılmışlardır. Bu dönemde Türk Cemaat Meclisi tarafından yardıma muhtaç Kıbrıslı mücahitlerin isimleri de Kızılay'a iletilmiş ve adı geçen 45 kişiye çeşitli yardım yanında aylık da bağlanmıştır. Böylece Kızılay hasta ve yaralı insanların tedavisi, onlara gerekli olan çeşitli tıbbi cihaz ve alet temini, Türkiye'de tedavisi mümkün olmayanların yurtdışına gönderilmeleri, ayrıca tedavilerini tamamlamış olanların da tekrar adaya götürülmeleri faaliyetlerine aralıksız devam etmiştir. Bu arada Kıbrıs Türk Cemaati Ankara Bürosu tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan müracaatla şu hususlar iletilmiştir:²⁶

²⁴ Dışişleri Bakanlığı KİPİG Başkanlığı tarafından Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 9 Ekim 1967 tarih ve 666 (33.877) sayılı yazı. KGMA. K-5111 (Z-2913), 1968-1969-1970/9-4 Kıbrıs Hastane Dosyası.

²⁵ Söz konusu yazıda "Otel müdürünün bir Rum kadını olması mahzurlu görüldüğünden Kızılay tarafından Uzun Otel'de misafir edilmekte olan Kıbrıslı hastalar bir süre önce yapılan müracaatımız üzerine bu otelden alınarak Cebeci'de Yeni Seyhan Palas Oteli'ne nakledilmişlerdir. Ancak bu otelin de gerek konfor ve gerekse bakım ve temizlik bakımından özellikle hasta kimselerin kalacağı bir yer olmadığı vaki şikâyetlerden ve büromuzca yapılan tetkiklerden anlaşılmış bulunmaktadır. Söz konusu otelin banyo ve resepsiyon bakımından da pek yetersiz olduğu görülmüştür. Nitekim Hacettepe Hastanesi'nde ayakta tedavi görmekte olan Kıbrıslı hastalardan *Türkey Akpınar*'a doktoru her gece banyo küvetini doldurarak bir süre sıcak suda kalması tavsiye edildiği halde otelin bu nevi imkânları bulunmadığından bu mümkün olamamış ve hastanın başka bir otele nakli bahis konusu olmuştur. Öte yandan hâlihazır Kıbrıs'tan gelmekte olan yüzlerce öğrencimizin kalmakta olduğu *Turist Otel* yetkilileri ile yapılan özel bir temas sonucu yeni *Seyhan Palas Oteli*'ne ödenmekte olan fiyattan (bir geceliği adam başına 10 lira) *Turist Otel*'in de Kıbrıslı hastaları bir cemile olarak kabul edebileceği öğrenilmiştir. Bu bakımdan söz konusu hususların göz önünde tutularak Kıbrıslı hastalarımızın daha temiz ve konforlu bir otele nakli hususunda tavassut ve yardımlarınızı rica eder, saygılarımı sunarım." denir. Kıbrıs Türk Cemaati Ankara Bürosu adına Ekrem Yeşilada tarafından Dışişleri Bakanlığı KİPİG Müdürlüğüne gönderilen 22 Mayıs 1967 Tarih ve 113/67 H Sayılı Yazı. KGMA. K-5111 (Z-2913), 1968-1969-1970/9-4 Kıbrıs Hastane Dosyası.

²⁶ Dışişleri Bakanlığı KİPİG Başkan Yardımcısı Tahir Şentürk imzasıyla 15 Mart 1967 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 108 (9819/1524) sayılı yazı. KGMA. K-4649, 1964-1965/9-4 Kızılay Raporları Dosyası.

“Kıbrıs'ta tedavileri mümkün olmadığı cihetle Cemaat yetkililerince Türkiye'ye gönderilen Kıbrıslı hastaların bir kısmı için Kıbrıs talebe yurtlarında yer temini mümkün olmadığından bunların dernekleri tarafından Dışkapı'daki Uzun Otel'e yerleştirildiklerini ve tedavi süresince orada misafir edildiklerini, ekserisini kadın, kimsesiz çocuk veya yaşlıların teşkil ettiğini ve sayıları da şimdilik 5–6 kişiyi geçmeyen bu hastaların hastanelere uzak olmaları sebebiyle gidiş gelişlerinin çok zor ve masraflı olduğunu, bu halin şikâyet ve sızlanmalara sebebiyet verdiğini, söz konusu otelin kendi bürolarından, KTKD'den ve Kızılay Derneği'nden uzak olmasının bu hasta soydaşlarımızla gereği gibi ilgilenmeye mani teşkil ettiğini bildirmekte ve bu mahzurlar göz önünde tutularak Kıbrıslı hastaların Yenişehir'de fiyat bakımından muadil bir otele nakledilmeleri hususunda dernekleri nezdinde tavassutta bulunmamızı rica etmektedir.”

Bu arada **Yeni Seyhan Palas Oteli**'nde kalmakta olan hasta Kıbrıs Türkleri ve yakınlarının bu otelden memnun olmadıkları yönünde şikâyetlerde bulunmaları üzerine başka bir otele taşınmaları söz konusu olmuştur. Şikâyetlerin artması üzerine Kızılay tarafından söz konusu otelde yapılan incelemede otelde kalp ameliyatı geçiren bir hastanın dördüncü katta ve 30 numaralı odada kaldığı, asansör olmaması nedeniyle iniş ve çıkışların hasta üzerinde çok ciddi sağlık sorunları oluşturduğu, üçüncü kat 21 numarada kalmakta olan Türkay Akpınar'ın prostatit hastalığıyla ilgili verilen raporda küvette banyo yapması gerektiği yazılı olmasına rağmen küvetsiz bir odada kaldığı ve bu durumun da hastalığını şiddetlendirdiği, gırtlak kanseri olan yaşlı bir hastanın ise karanlık ve havasız bir odada kalmakta olduğu anlaşılmıştır.²⁷

TMT Tarihinin Daimi Şahitleri: Mekânlar; Kaledran, Yoğundubar ve Gilindire

Kaledran, Türkiye'nin Akdeniz'de sınır komşusu olan iki büyük şehri Antalya ile Mersin'i birbirine bağlayan bir geçiş noktasıdır ve bu şehirlerin tam da sınır kapısı durumundadır. Antalya'ya 220 kilometre, Mersin'e ise 260 kilometre uzaklıkta bulunan köy Anamur'a ise 40 kilometre uzaklıktadır. Köyün tam ortasından geçen Kaledran Çayı aynı zamanda Antalya-Mersin il sınırını da oluşturmaktadır. Fiziki ve coğrafi konumuna bağlı olarak sadece muz yetiştiren köyde muz yetiştiriciliği büyük ölçüde seralarda değil, açık arazide ve bahçelerde yapılmaktadır. TMT tarihinde Kaledran karşımıza toplam iki defa çıkar ve her ikisi de son derece hassas ve kayda değer olaylarla anılır. Bunlardan ilki Vehbi Mahmutoğlu ve iki arkadaşı tarafından sandalla ilk defa Türkiye'ye gelme macerasının yaşandığı zamandır. Vehbi Mahmutoğlu o dönemde PEO üyesi bir işçi olmakla berabere ileri sürüldüğü üzere komünist bir kimliğe sahip değildir ve Mehmet Mustafa'nın öldürülmesinden çok daha önce EOKA'ya karşı mücadele etmenin yollarını aramaktadır. Nitekim Türkiye'ye gidip silah getirdikten sonraki süreçte bile uzun süre takip altında tutulan Vehbi

²⁷ Kıbrıs'a Yardım Komitesi tarafından Kızılay Genel başkanlığına gönderilen 30 Mayıs 1970 tarih ve 2804 sayılı yazı. KGMA. K-4637.1967/9-4 Kıbrıs.

Mahmutoğlu'nun AKEL yandaşı bir politika gütmeyeceği anlaşılacak ve kendisi de TMT içerisinde yerini alacaktır. Vehbi Mahmutoğlu da tekne satın alma ve Anamur'a gitme düşüncelerini şu sözlerle anlatır;²⁸

“...Ne anneme, ne gardaşıma, ne kız gardaşıma hiçbirine, gapatın da gideceyik tamamdır. Gideceyik Türkiye'ye ve ben eşim Layıka'ya Ben gidiyorum Türkiye'ye, gecikirsam şu olur, bu olur söyledim. İlk gideceğimde silah getireceğimi söyledim söylemedim hatırlamam.²⁹ Geldim köye ve 3 tane daha aldım mazot bidonu. Sordum bir motor bi bidonla ne kadar çalışır. Tekne almaya karar verdikten sonra Poli'nin Laçi köyünde 60 Sterline küçük bir tekne buldum. İçten takma bir motor; ancak geri vitesi yok. Saatte 4 deniz mili hız yapıyor. Ben yola çıkacak arkadaşlarımın nöbetlerini ayarladım. Hepsi o gece boş olacaktı. Küçük kardeşim Burhan da bize yardımcı oldu. Kararlaştırdığımız gece saat 23.00 sularında denize açıldık. Dedim bak kaktıracağız gendini yavaş yavaş, çekelim Bismillah. Endirdik sandalı ben, onlar, üçümüz de. Ancak motorun sesinin duyulmaması için başlangıçta 4 saat kadar kürek çekerek kıyudan uzaklaştık. Yaz ama sonbahara girerik. Eylül bir şeydi. Ektik biçtik ekinleri, Eylül 1958 ama günü bilmem. Ondan sonra ya Allah kürek çek da çek, çek da çek, çek da çek. Bir saat, iki saat, ondan sonra iki buçuk saat, saat 24.00 oldu ve baktık ondan sonra görünür bir şeycikler. Denize açılmadan önce Kahveci Karavannis'ten evine gidip ondan bir karayolu haritası almıştım. Orada Kıbrıs, Anamur ve çevresi gözüküyordu. Türkiye'ye yaklaştığımızda nereye geldiğimizi bilmiyordum. Yallah geçer geçmez Kormacit Feneri'ni bir projektör yaktı üzerimize. Bir projektör be yav sanki da gördüm ben onu önümüzde. Söndürdüm motoru, yatın aşağıya, yattılar aşağıya. Darar bu projektör, darar. Ama nedir bu yav? Şafak söküyordu ve galdık, galdık, galdık ve akıntı aldı bizi götürüyordu içeri, içeri, içeri, içeri. Korkardık ha kafamızı böyle galdırmaya. Bakardık böyle aha bir şey görmeyik. Bastık motoru vuv vuv vuv vuv. Baktım taa aşağıda gemi, sabah oldu. Düştüük bayağı geri, bakarım dağları da ancak da görürük. Bir da güzel yemecik yaptık orda. Hellimcik, ekmecek, rakıcık, şarapcık, içkicik yedik. Baktık gece 21.00'den ertesi gün ikindin 16-16.30. Çekerik sandalı, şakalaşırık. Baktık bir plaj, insan dolu. Üzerine doğru giderik ama dedim ben arkadaşlara çıkmadan. Göçmenik biz. Yani Kıbrıs'ı terk ettik, göç ettik bu memlekete. Çıkarsak biceğz sakın bir yere alacağız silah ağadan. Çıkarsak da yakalanırsak kapayacayık ağızımızı, bantlayacağız. Çıkarkenden bırakın da ben konuşayım. Tamam, tamam göçmenik. Rum zulmünden korkarak kaçtık. Bu tarafa geleceyik biz. Silah istemeyik. Ama çıkarsak da biceğz ağanın çiftliğine ve gösterirsa, verirsa da bize 5-6 lira silah isteyeceyik. Bilendik ya ne bilelim? Ama yakalanırsak jandarmalara o başka meseledir. Oldu mu oldu. Kaledran denilen yere geldik. Orada insanlar denize giriyorlardı. Yorulduk da ama yaklaşıyoruz kıyıya da. Döndü Cevdet bana 'Ben gorkarım bu beytambaldan. Vuracak bizi taşlara.' dedi. Dedim gendine 'Dut sen bunu da söndür motoru da ben vuracağım motoru guma.' Biz de motoru durdurduk; ancak tekne tornistan yapmadığı için denize bulunan bir kadına çarptık. Etrafımızı insanlar sardı. Bizim yabancı olduğumuzu anlayınca karakola götürdüler. Bir çavuş ve arkadaşları bize çay ikram ettiler. Bağladık güzel motoru, gittik gaveye. Çaylar hep onlardan. Zavallı ama bilin her yandan geldi böyle insanlar. Biz anlatırık böyle ballı ballı, öldürdüler, kestiler, biçtiler, namusa girdiler aman anam. Gaynadı ortalık. Kalktı oranın muhtarı 'Be arkadaşlar biraz yardım' dedi. Ancak doğru dürüst anlaşamıyorduk. O zamanlar Türkçemiz zayıftı. Kaldık karakolda, geceledik orada. Bizi denizden Anamur'a götürme kararı verdiler. Adamlar iki tane jandarma, üç tane değil. Aldılar bizi 5-6 saatte getirdiler Anamur'a. Anamur limanı hep insan, dağ taş insan. Taka taka taka taka

²⁸ Vehbi Mahmutoğlu ile 10 Temmuz 2009 tarihinde Yeni Erenköy'deki evinde yapılan görüşme.

²⁹ Layıka Mahmutoğlu ise eşinin bu ilk silah getirme işiyle ilgili bilgi verdiğini belirterek 'Söyledi bağa ki gecikirsam mecikirsam gidesin gomşulara da çeşmede dedikodu yapasın. Gitti gocam Türkiye'ye falan da filan da' diyerek ifade eder.

sandalla yav, benim sandalla jandarma hem da o ormancıyla getirdi Anamur'a. Haydi, goydular bizi Land Rover cibe. Limana çıkmadan önce birkaç tur attık. Ararlar sandalın içini silah milah bulacağız diye yoktur. Vay be gardaş iki saat başladılar nerdesin, nere girdin. İki saat bağa, iki saat da ötekine, yeter dedim da açıklıktan öleceyik. Dedim be arkadaşlar nedir yav bu ifadeler burada? Mahvolduk saatlarının bunun içinde. Geldik garakola gene ifade vereceyik. Götürdüler bizi bir yemeğe, geldik garakola gene ifade vereceğik. Verdik orda 4-5 saat ifade üçümüze. Ne getirdin, ne götürdün, ne boyası var, ne takası var sorgu sual. Neçin kaçtınız, ne kaçtınız? Kaçtık yavu, gorktuk. Be dedi silah istersanız söyleyin da buralarda, bu civardan öyle yapalım da doldurun sandalı da gidesiniz. Ne silahı be, kaçtık biz.

Üçümüz da kaldık onda 2-3 gün. Telefon gelir haydi Adana, Mersin ister bizi. Sandal orda Anamur'da bağlı. Üç asker verir bize, bir da kamyon, yallah Mersina. Orada siyasi mülteci olduğumuzu söyleyince Mersin'e gönderildik. Sonunda karşımda vali yardımcısını görünce siyasi mülteci olmadığımızı, Türkiye'ye silah almak için geldiğimizi anlattım. Bize büyük ilgi gösterdi ve Adana'ya telefon etti. Eh Vehbi Bey der bağa, Vehbi Mahmut der bağa, sensin der. Ee nedir yahu? Dedim her gün 1 kişi, 3 kişi, 5 kişi, köyümde silah yok, mermi yok, adam yok, adam öldürülürler. N'apacayık? Geldik böyle anavatana da yerleşelim. Tamam dedi vali muavini, ben size bir şeyler uydurayım da, yardım edeyim de galın dedi. Hatta bunda da galırsınız yahut da Ankara'da, İstanbul'da, istediğiniz yerde. Yok dedim gendine, biz burada galacayık diye gelmedik. Biz göçmenik ya burada galacak değilik. İsterik dönelim geri. Durdu baktı yüzüme bir. Yav be gardaş dedi bağa sen demedin göçmenim diye? Eee göçmenim ama gorktum da geldim. Geldin der bağa da sen geri giden, bu ne biçim iş der bağa. Eee dedim köyümde silah yok, n'apacayım? Ama der geldiğinde silah alacan? Gözleri akdı, kalktı yerinden beni kucakladı. Elimden ne gelirse yapacayım. Canım kurban olsun sizlere der bağa..."

Kaledran köyünün TMT açısından ikinci defa ortaya çıkması ise TMT'nın Akdeniz'de ilk kayıpları olan Asaf Elmaz ve Hikmet Rezvan'ın Erenköy'den bindikleri kayıklarının bir gün gecikmeyle ve Vehbi Mahmutoğlu ekibinden ayrı olarak Kaledran'a çıkışıdır. Celal ve Vehbi Mahmutoğlu kardeşler ve Cevdet Remzi'den sonra Erenköy-Anamur arasında en fazla göreve çıkan ise Asaf Elmaz'dır.³⁰ İki kayıkla yapılan bu yedinci ve son seferinde ikinci seferini yapan arkadaşı Hikmet Rezvan³¹ ile birlikte 9 Kasım 1958 tarihinde Anamur'dan Sevim isimli sandallarıyla Akdeniz'in azgın dalgalarına yenik düşer ve Erenköy'ün ilk kayıpları olurlar.³² Aynı gün diğer teknede bulunan silahlar da Mahmutoğlu kardeşler tarafından İngilizlere yakalanmamak ve tekneyi batırmamak gayesiyle denize dökülür. Vehbi Mahmutoğlu havanın son derece kötü olması ve arkadaşlarının içinde bulunduğu teknenin

³⁰ 1933 Erenköy (Koççina) doğumlu olan Asaf Elmaz balıkçılık yapan bir TMT'ci'dir. Cesedi Akdeniz'in maviliklerinde bulunamayan Asaf Elmaz geride eşi Melek, çocukları Şener, Özer ve İlder'i bırakmıştır. Türk Cemaat Meclisi Sosyal İşler Dairesi, Şehitler Albümü, (Söz konusu albüm Şehit Aileleri ve Malul Gazileri Derneği yayını olarak 2 cilt halinde Kasım 2001 ve Ekim 2002 tarihlerinde yeniden yayımlanmıştır.), Lefkoşa, 29 Mayıs 1963.

³¹ 1937 Mansur (Mansura) doğumlu olan Hikmet Rezvan da balıkçılık yapmaktadır. Akdeniz'de kaybolduğunda geride annesi, babası ve 3 kardeşini bırakmıştır.

³² 9 Kasım 1958 tarihindeki bu seferde fırtınaya tutulan teknelerden birisi batarken diğerindeki malzeme de teknedekiler tarafından batmamak için denize dökülür. Bu teknelerde bulunan malzeme ise toplam 114 tabanca, 59 makineli tabanca, 200 savunma bombası, 34 adet 2.5 librelik tahrip kalıbı ve 7700 mermidir. İsmail Tansu, op. cit., s. 127.

kaybolması üzerine böyle bir tedbir almaktan çekinmez ve Erenköy'e ayak bastıktan sonra arkadaşlarının gelmesini bekler; ancak o günden bu yana Asaf Elmaz ve Hikmet Rezvan'dan hiçbir haber alınamaz:³³

"...Gaynadı ortalık yav, coştı millet, coştı. Dedim bak bir sefer daha yapacağım bu çocuklarla. Ben da yavaş yavaş dinleneceyik, dinlene dinlene hadi bakalım. Daha iki sandal yok, bir sandal var, Asaf'la, Cevdet'le. Şimdi üçüncüyü yapacağız. Üçüncü yola 7 Kasım'da geçtik Kıbrıs'tan. Bu sefer başladılar bir sandal daha bulun diye. Herkes vermez sandalını. Bu sefer bizim rahmetlik Hikmet Rezvan'ın, Hikmet, Hikmetçik, üçüncü yolu işte şimdi gidiyoruz, tekem benim canım diyor, hepimiz veririz, ben da veririm diyor.

Hikmet 1 yol yaptı, gitti 1. yoldan, daha önce yapmadı. 3. yolda bunlar gitti ve daha 1. yolda gitti.³⁴ İkinci sandalı, Hüseyin Hikmet'in garısından aldık, Kemal'den aldık yav. Seve seve goydu adam (Hikmet Rezvan), gönüllü tabii, gönüllü. Parasız goydu sandalı ve 2. yoldan sonra bana Baş Arı ismini verdiler... Hikmet da sandalcığını goyunca ben gene Cevdet, Asaf, Hikmetçik yaptık 3. yolu beraber iki iki bahsettiğim yerden, Mamure Kalesi'nin ordan, o Orman Dairesi'nin yerinden³⁵ Anamur'da. 3. Yolu 7 Kasım'da başlattık Erenköy'de Hikmet'in evinden... Ve bu 'Ölüm Yolu' oldu artık. Gece garantisizdi. Yedik içtik onda biraz, ondan sonra böyle devam ettik yola. Bir sandalda ben, Cevdet, Feridun, öteki sandalda Asaf ve Hikmet. Mansura limanından gittik böyle 500 metre bi şey, ay da var. Ordaki gumluk yerdedik çıkarken çünkü ordan kaktırdıydık sandalcığını Hikmet'in. Yaklaşık 1-1.5 mil gittik. 1.5 mil bile gitmedik. Bu düşürttü heyecanla, düşürttü dümeni. Gerimi çıkayım, gerimi döneyim bilemedim. Emir geldi gideceğim. Dedim be arkadaşlar gidin geri, galın geri da gelmeyin ha. Bekleyin öbür yolu. Bunlar dinlemedi, gitti. Ertesi gün (Anamur'da) bir telefon, bir sandal çıktı Kaledran'a. arkadaşlar gitti buldu bunları oraçta. Dönüşte iki sandal da dolu. Onun en fazla şey silahlarıydı, hafif ve tehlikeli. TNT, füyeler, el bombası, patlayıcı maddeler diyelim. Gaşa gaşa kapalıdır bunlar sandalda. Saat 6-6.30 veda ettik Yzb. Mehmet Kızılsu'yla... Yüklendik, hareket ettik. Elvedalar, uğurlamalar, gözyaşları, bilin ya sevinçler mevinçler ya Allah..."

Yoğunduar Bölgesi ise 1950'li yıllarda Bereketçilerin sıkça ziyaret ettikleri gözlerden uzak bir sahil noktasıdır. O yıllarda Anamur ilçe sınırları içinde kalan ve Anamur'a yaklaşık 12 kilometre, Bozyazı'ya 2 kilometre uzaklıkta bulunan Yoğunduar Bölgesi özellikle Anamurluların deniz ihtiyaçlarını karşılayan hoş bir sahil bölgesidir. Mersin-Antalya yolu üzerinde bulunan denize kadar inen çam ağaçlarıyla son derece güzel bir tabiat parçasıdır. Bölge bugün Mersin'in Bozyazı ilçesi sınırları içinde bulunmaktadır ve sahile bir marina yapılmış durumdadır. Bununla birlikte başta Vehbi Mahmutoğlu, kardeşi Celal Mahmutoğlu, Asaf Elmaz ve Hikmet Rezvan gibi Kıbrıs'ın ilk Bereketçileriyle devreye Türkiye Cumhuriyeti devletinin girmesi sonrasında faaliyetlerin daha profesyonelce ve kayıt altında yapılabilmesi amacıyla İzmir'de satın alınan ve KTKD adına liman kaydı yapılan Kosal Teknesi'nin de uğradığı koy Yoğunduar Bölgesi'ndedir. Akdeniz'de hayatını

³³ Vehbi Mahmutoğlu ile 10 Temmuz 2009 tarihinde Yeni Erenköy'deki evinde yapılan görüşme.

³⁴ Bizim 3. seferimiz, onun ise daha ilk seferiydi demek istiyor.

³⁵ Bugün Bozyazı ilçesi sınırları içinde kalan Yoğunduar Orman İşletme Müdürlüğü bölgesinden bahsetmektedir.

kaybeden Asaf Elmaz'ın anısına adı Elmas olarak değiştirilen teknenin Ahmet Oğuz Kotoğlu, Reşat Yavuz ve Ali Levent'ten oluşan mürettebatı da özellikle Anamurluların meraklı bakışlarından uzak durabilmek amacıyla Yoğunduar Bölgesi'ni tercih etmişlerdir. Bereketçilerin sandalların demir attığı koy halen aynı yerde faaliyette bulunan Anamur Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı Yoğunduar odun deposu ve orman kampı işinde kalmaktadır. Giriş çıkışın nispeten daha kontrollü olduğu bu bölge, faaliyetlerin gözden uzak yapılması açısından son derece elverişlidir.

Vehbi Mahmutoğlu ve iki arkadaşından oluşan üç kişilik ilk “Arı Ekibi” Kaledran'da sahile çıktıktan sonra jandarma tarafından sorgulanır ve uzun bir deniz yolculuğunun ardından Anamur'a getirilirler. Üç Kıbrıslı genç Anamur'da otele yerleştirilir, kayıklarına yakıt ikmali yapılır ve ertesi sabah Kıbrıs'a hareket edecekleri bildirilerek bir mizansen hazırlanır. Buna göre ertesi gün gençler Anamurluların yoğun ilgisi ve tezahüratı altında Kıbrıs'a hareket etmeden önce Anamur İlçe Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Mehmet Kızılsu³⁶ onlara hitaben bir konuşma yapar:³⁷

“Arkadaşlar, kendinizi tehlikeye atarak denizi aşarak pasaportsuz olarak buraya gelmişsiniz. Bu hareketiniz kanuna aykırıdır ve mahkemeye verilip cezalandırılmanız gerekir. Ancak yapılan sorgulama ve incelemeden sonra Kıbrıslı Türk kardeşlerimizden olmanız ve kötü bir niyetinizin olmadığı anlaşıldığından sizi Türkiye Cumhuriyeti hükümeti affediyor. Bir daha böyle pasaportsuz gelmeyin, güle güle yolunuz açık olsun.”

Bu konuşmanın ardından üç kişilik ilk Arı Ekibi Anamur Limanı'ndan ayrıldıktan sonra kendilerine verilen talimat gereği iyice gözden uzaklaştıktan sonra doğuya doğru dümen kırarak Mamure Kalesi yönüne dönerler. Orada kendilerini bekleyen Binbaşı İsmail Tansu ve Anamur İlçe Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Mehmet Kızılsu tarafından verilen “hediyeleri” kayığa yükleyen bu üç genç Kıbrıs'a doğru yola çıkarlar.³⁸ Vehbi Mahmutoğlu ve iki arkadaşının Türkiye'den silah getirmek için giriştikleri çaba sonrasında Adana'da Dr. Burhan Nalbantoğlu'nun gençleri tanınmasının ardından Bnb. İsmail Tansu'nun da onayıyla Mersin'de depolanan silahlardan sorumlu Yarbay Remzi Atılgan aracılığıyla alınan silahlar, gizlice bir Land Rover araca yüklenir ve Anamur'a getirilir:³⁹

“...Land Rover askeri araba girdi araya. Yüklettiler (silahları), biz hiç dokunmadık. Bir askercik örttü üzerini. Biz da oturduk üzerine... Endik tam Anamur'un girişinde, Anamur'un 5-6 kilometre gerisinde. Orda indik, gece oldu ve çadır kurduk. Aşağıya koyduk nöbetçi. Yattık, yorulduk fena. Anamur'da Mamure Kalesi var ya onun batısında, 1.5-2 kilometre dışında kumluk ve taşlık vardı. Orada tekrar yemek yedik.

³⁶ Milli sporcu, dünya şampiyonu ve rekortmen atıcı Dr. Alp Kızılsu'nun babası.

³⁷ İsmail Tansu, op. cit., s. 27.

³⁸ İsmail Tansu op. cit., .

³⁹ Vehbi Mahmutoğlu ile 10 Temmuz 2009 tarihinde Yeni Erenköy'deki evinde yapılan görüşme.

Bizim sandal Anamur'da bağlı, gümrükte. Kim getirecek sandalı? Bir kişi gidecek getirsin. Ben gidecem, İsmail Tansu da sivil. Nalbantoğlu kaldı gene Asaf'la, Cevdet'le, hem askerciklarının. Verdik adama müsaade kğıdını ve aldık sandalı. İsmail Tansu Land Rover'e bindi, ben de sandalı aldım. Aldık biz yükümüzü Mamure Kalesi'nde. Şimdi uğurlama zamanı geldi be gardaş. O an ben, o anı ben hiç unutmuyacağım, öleceğim da götüreceğim beraber. Goca adamlar çocuklar gibi ağlar. Biz ağlarık bebek gibi sevinçten. Gözyaşları, ağlarık. Tokalaştık, pştk. 5 defa, 10 defa kucaklaştık pştk, ağlarık. İsmail Tansu, Burhan Nalbantoğlu, bir askercik, ben ve arkadaşlarım. Hiç unutmuyacağım bir 500 metre yollandık, batıdan öyle orta şekerli orta bir dalga ama hafif, deniz oynak. Bir silah sesi duyduk dışarıdan.

Baktık geri bir şeyler sallanır geride. Hatırlamam ama bir şeycik unutmuz da döndük. Gene helalleştik, pştk ve Bismillah dedik. Eller sallanır, kara görünür görünmez biz da el salarlık yallah...

Gilindre ise bugün ismi değiştirildiğinden resmi kayıtlarda Aydncık olarak geşmektedir. Mersin'e bağlı küçük bir belde olan Gilindre (Aydncık) Antalya-Mersin karayolu üzerindedir ve Anamur'a 50 kilometre mesafededir. Bölgenin bir diğer özelliği ise İş Anadolu (Ankara) bölgesinden Akdeniz'e inilen yolun sahille keşiştiği noktada olmasıdır. İsmi Kelenderis⁴⁰ antik kentinden alan Gilindre halen doğal bir sit alanı halindedir. Özellikle Alev kod adlı Ahmet Oğuz Kotoğlu, Duman kod adlı Reşat Yavuz ve Astsubay Ali Levent idaresindeki Elmas Teknesi'nin Anamur'dan Kazafana (Ozanköy) Bölgesi'ne yaptığı ve malzemelerin teslim edilemediği ilk iki seferiyle daha sonraki süreçte yürütülen ve 18–19 Ekim 1959 gecesi teknenin Balalan açıklarında İngiliz hcumbotu tarafından tespit edildiği döneme kadarki bütün seferleri Gilindre açıklarında bulunan Yılan Adası⁴¹ merkezli olarak yapılmıştır:⁴²

"...Gilindre (Aydncık)'nin karşısında Yılan Adası diye bir yer vardır. İşte tam bu adadan 180 dereceye kalır Girne. Bu noktadan yaklaşık 40 deniz milidir Girne. Bizim tekne saatte 7 mil yaptığına göre yaklaşık 5–6 saat falan alır Girne'ye varmamız. Biz akşamüstü 5–5.30'da çıkıyorduk ve akşam 11.00'de Girne'ye varıyorduk. çnc seferimizde Kıbrıs'tan Kemal Abdullah geldi yanımıza. O gün biz motoru hazırladık, ben makineyi çalıştırdım ve yukarıya çıktım ki yukarıda İsmail Tansu da vardı, fakat

⁴⁰ İlk ağda Güney Anadolu kıyılarının en iyi limanlarından birisine sahip olan Kelenderis antik kentinin kalıntıları Gilindre (Aydncık) sınırları içindedir. Ancak kentin kimler tarafından ne zaman kurulduğuyla ilgili kesin bir bilgi yoktur. Antik ağ yazarlarından Apollodros kentin bir Hitit tanrısı olan Sandon tarafından kurulduğunu ileri sürer. Bölgede 1986 yılından bu yana devam ettirilen kazılarda İ 8. yüzyıla kadar bulundular elde edilmiştir. Ortaçağ'da önce Bizans, ardından Selçuklu hkimiyetine giren Kelenderis Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren 20. yüzyıl başlarına kadar Anadolu ile Kıbrıs Adası arasındaki deniz ulaşımında önemli bir liman olmuştur. Antik Kelenderis'ten günümüze ulaşan maalesef çok fazla kalıntı bulunmamaktadır. Bölgedeki surlar Ortaçağ'dan kalmadır. Liman Hamamı İ 4. yüzyılda yapılmıştır. Tiyatro da Roma ağı kalıntısıdır. Kentin tipik mimarisi içinde kaya mezarları, tonozlu mezarlar ve piramitsel çatılı anıt mezarlar söz konusudur. Antik kentin simgesi olan Kelenderis Anıt Mezarı halen Gilindre'de nispeten korunmuş ve bugüne kadar ayakta kalmış durumdadır. İ 5–4. yüzyıllarda en parlak dönemini yaşayan Kelenderis Atinalıların nclgnde Perslere karşı kurulan Atik-Delos Deniz Birliği'nin Akdeniz'in en doğusundaki üyesidir. Hacı Gürbüz-zge F. Uysal, **Anamur ve evresi**, Gürbüz Reklam Ajansı Yay., Anamur, Ağustos 2003, s. 46–47.

⁴¹ Kıyıya çok yakın mesafede bir ada üçlüsünün ilki olan Yılan Adası bölgede balıkçılık yapanlar tarafından da kerkenez olarak kullanılan bir yerdir

⁴² Rahmetli Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 25 Temmuz 2008 tarihinde İstanbul'da yapılan görüşme.

çok büyük fırtına olduğundan gitmemiz mümkün olmadı. Dördüncü seferde yalnız Kemal Abdullah vardı ve Girne'ye yaklaştığımızda Kemal Abdullah bana iki ışık gösterdi, 'Burası bizim karakolun ışıkları.' dedi.⁴³ Işıkların sağ tarafından cılız ışıkları ile bir küçük koy gördük. Sahilden denizle aynı hizada bize el feneri ile işaret veriliyordu. İşaretle nasıl kıyıya yanaşacağımızı gösterir gibiydiler. Teknenin baş üstüne geçtim ve Reşat'a ellerimle işaret vererek gideceği yeri göstermeye başladım. Makineyi ağırladık ve yavaş yavaş kıyıya indik. Hepimiz 'Oh' diyerek derin bir nefes aldık. Kemal Abdullah hemen dışarı atladı. Ben de koşarak Reşat'ın yanına gittim ve 'Ben işaret verene kadar makineyi stop etme. Ne olur ne olmaz, bir tuzağa düşmüş olabiliriz. Ben sana konuştuğumuz gibi işaret verirsem hiç bekleme tam yol kaç. Beni düşünme, ben başımın çaresine bakarım.' dedim. Yanıma el pusulası, el feneri ile tabancamı aldım ve motordan dışarı atladım. Kemal Abdullah ile beraber dışarıda bizi bekleyenlerin yanına koşarak gittik. Karanlıkta bizi üç kişi karşıladı. Hepsi de heyecanlıydı, gözlerinin içi gülüyordu. Sarılıp Kemal'le öpüştüler. Seyretmenin sırası değildi. Hemen hareketlenerek 'Grubun başkanı kim?' diye sordum. Karanlığın içinden birinin tok sesini duydum 'Benim.' 'Parola?' 'Anıtkabir' dedi ve Anıtkabir kartpostalının yarısını gösterdi. Doğruydı. Ben de diğer yarısını çıkarıp gösterdikten sonra iki parçayı birleştirdik, yanlışlık yoktu. Motorla girdiğimiz koy küçük bir plajmış. Sahil boydan boya yarı kum, yarı çakıllıktı. Kumun yukarı doğru bittiği yerde sekiz on metrelik yükseklik meydana geliyordu. Zaten adanın sahili hemen hemen bu özellikteydi. Devamlı etrafi gözliyordum. Bir ara yukarı kısımda ellerinde sten tabancaları olan iki üç kişi gördüm. Daha da rahatladım. Demek ki gereken önemi vermişler, her türlü önlemi almışlardı. Tekneye giderek Reşat'a 'Tekneyi kuma baştankara edelim. Biraz daha ileri ver.' dedim. 'Tamam, tamam.' dedi Reşat. Biraz ileri verdi, tekne biraz daha kumun üzerine doğru çıktı. Şimdi daha rahat çalışacak ve tekneyi boşaltacaktık. Reşat'a 'Motoru stop et.' dedim, Reşat söylenenleri yaptı. Hemen ambar kapaklarını açtım. Yeteri kadar eleman, yani TMT elemanı mücahit vardı. Ambardaki silah, cephane ne varsa dışarı çıkarmaya başladık. Sandıkları elden ele sahile çıkardık. Aşkla, şevkle ve müthiş bir hızla adeta nefes almadan çalışıyorduk. Çok sürmedi ve 35-40 dakika içinde 20 tona yakın malzemeyi boşalttık. Kemal Abdullah daha sonra Kıbrıs'a döndü. Biz görevimizi tamamladıktan sonra geriye dönüyorduk ve 10-15 gün bekliyorduk. Bu bekleme döneminden sonra bize Kıbrıs'tan 'Hazırız.' diye haber geliyordu. Çünkü adaya çıkartılan silahların nakledilmesi ve adanın farklı noktalarına ulaştırılması gerekiyordu. Bu da zaman alıyordu. Daha sonra Reşat'la ben gitmeye başladık. Pusulamızın yanlış olduğunu bildiğim için motorun penceresini gazeteyle sarıyordum ki görmeden gidelim diye. Baktık bayağı bir sapma var. Derken doğru rotayı bulduk. 4-5 seferden sonra bize Ali Levent diye telsizci bir astsubay arkadaş gönderdiler. Adaya vardığımızda geldiğimizi şifreyle bildiriyorduk. Onlar da traktörle tarlada tavşan avına çıkmış gibi traktörün üstündeki iki tane ışıkla bize işaret veriyorlardı ve böylece silahları teslim ediyorduk."

Balalan Köyü, Kazafana, Erenköy ve Limnidi Kayalığı

Balalan Köyü⁴⁴ özellikle adaya Türkiye'den getirilen silahların karaya çıkartıldığı ve adanın dört bir tarafında dağıtıldığı yerler arasındadır. Elmas teknesinin son seferinde İngilizlere yakalanması ve batırılması da Balalan'da olmuştur. Ali Rıza Vuruşkan'ın silah ikmali sırasında yardımını gördüklerini belirttiği İzzet Volkan'dan başka yine Lefkoşa İş

⁴³ Burada bahsedilen karakol, İngilizlere ait olan Special Forces adı verilen özel polis kuvvetine ait eğitim merkezidir. Kıbrıs Türklerinin de görev yaptığı bu merkezin yakını silah indirme işlemi için özellikle tercih edilir ve İngilizler bu durumdan hiç şüphelenmezler.

⁴⁴ Milyonlarca yıllık geçmişe sahip volkanik kayaları, bölgenin endemik bitki örtüsü, sadece bu bölgeye has özellikle kuşları ve neredeyse her biri birer sanat eseri gibi korunan mezarlarıyla bu köy adanın en özel köylerinden birisidir.

Bankası Lefkoşa Şubesi'nde görevli bankacı Ali Vasıf Bey'in bir başka akrabası olan, bacanağı Balalanlı Başhakim Zekâ Bey⁴⁵ de Balalan bölgesinde ve Karpaz civarındaki faaliyetlerde TMT'na yardımcı olanlardandır. Her mukavemetçi bir haber toplama elemanı olarak görev yapar ve kendilerinin fazla önemsenmemesi veya dikkatsiz davranışlarından istifa etmek suretiyle bilgi toplar.⁴⁶ Bereketçilik denilen faaliyetler önce Erenköy (Koçina)'den başlar, daha sonra planlı bir şekilde Balalan⁴⁷, Akdeniz⁴⁸ ve Ozanköy köylerindeki ikmal merkezleri aracılığıyla silah sevkiyatı tamamlanır;⁴⁹

“Türkiye’den geldikten sonra Türkiye’den gelen silahların mesuliyeti bana verildi. Benden önce Erdoğan isimli bir arkadaştaydı. O, İş Bankası’nda memurdu. Sene 1958. O zaman DAL-4 lojistik sorumlusu olarak görev aldım. Lefkoşa’ya gelen bütün silahları, Lefkoşa Sancağı’nın bütün silahlarını ben teslim alıyordum. Hatta silahların çıkarılmasında bizzat kendim de bulundum. İlk çıkarmalar bizden habersiz Erenköy’de başlamıştı. TMT daha tam olarak teşekkül etmemişti fakat Erenköylü birkaç balıkçı gönüllü olarak kendi balıkçı tekneleriyle Türkiye sahillerine çıktılar. Maksatları köylerini korumak için kendi paralarıyla birkaç silah alıp gelmekti. Bunlar orada izinsiz, pasaportsuz Türkiye’ye girdikleri için yakalandılar ve maksatlarını açıkladılar... (Deniz teknesinin alınmasından sonra) Erenköy’den sonra ilk defa burada, Girne’de Kazafana dediğimiz Ozanköy’ün alt tarafında bir sahile çıkarma yapacaklar. Sahilin 200–300 metre gerisinde Necati Özkan Bey’in geçmişte otel olarak yapmak istediği fakat yarım kalan bir inşaatı var. Büyük bir bina ve büyük odaları vardı. Büyük bir de terası vardı. Kıbrıs’ta İngiliz polisinin EOKA’ya karşı kurdumuş olduğu Mobile Reserve, Kıbrıslıların tabiriyle polis komandoları olarak Türklerden teşekkül etmiş bir birlik kalıyordu orada. Onun komutanı da TMT’ye alınmış, yemin ettirilmiş elemanlarımızdandı. Hatta o polis komandolarından 40–50 kişi de yemin ettirilerek teşkilata alınmıştı. Onun yardımıyla, Türkiye’den gelen gemi kerkenez ışıkları olarak bu karargâhın terasından denize doğru verilmiş 500’er mumluk 2 lambayı işaret olarak o koya gelip girmek üzere tertibat aldık. İyi bir yüzücüyüm. Bana tekneyi verdiler ve ‘Falan saatte kuzeye doğru hareket edeceksin. Mümkünse gelecek olan gemiyle buluşacaksın ve aranızda bir parola teati edilecek. O sana ‘Rast gele Akdenizli. Deniz nasıl?’ diyecek. Siz de ona ‘Rast gele Karadenizli. Deniz elmas gibi.’ diyeceksiniz. O gelen geminin ismi de Elmas’tı. Güya biz balıkçıyız ve balık avlıyoruz. Bu parola teatisinden sonra sahilin emniyette olduğunu anlayacaklar ve koya girerek baştankara yapacaklar.

Orası dar bir körfezdi. Her tarafı dik yamaçlardı ve oraya gemi girdiği zaman etraftan görünmesine imkân yoktu. O bahsettiğim İzzet komutanın görevlendirdiği silahlı polislerle etrafımız muhasara edilir ve giriş çıkış yasaklanırdı. Onlar orada sık sık tatbikat yaptıkları için orada bulunmaları dikkat çekmezdi. Benim Lefkoşa’dan aldığım

⁴⁵ Balalan Köyü aynı zamanda “ipten adam alan avukat” olarak da adlandırılan Zekâ Bey’in de köyüdür ve uzun süre bu köyün isminin Zekâ Bey köyü olarak değiştirilmesi yönünde çaba harcanmışsa da bu gerçekleşmemiştir. Ne gariptir ki köye Rumlar Horgondu Zekâ Bey, yani Zekâ Bey’in Köyü derlerken Kıbrıs Türkleri bu ismi ondan esirgemişlerdir. Köyde halen Zekâ Bey’in bir büstü bulunmaktadır. Hukuk literatürüne geçen uygulamaları dışında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi üyeliği süresince evrensel hukuka saygısı ve gösterdiği duyarlılıkla da saygın bir adalet ve hak insanı olduğunu ispatlamış bir kişiliktir. Halen adına açılması ve kurulması planlanan Başhakim Zekâ Bey Enstitüsü Kıbrıs Türk hukuk bilimine destek vermek, araştırmalarda bulunmak amacıyla faaliyete geçmek üzeredir.

⁴⁶ TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

⁴⁷ Mağusa’ya bağlı Bladanisyo Köyü.

⁴⁸ Girne’ye bağlı Ayirini Köyü.

⁴⁹ TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi merhum Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

10–15 kişilik bir ekip oraya gidiyorduk. Gemi baştankara ettikten sonra ben çıkıyordum sandalla ve omuz hizamıza kadar suya girerek cephane sandıklarını, ambalajlanmış silahları o dik rampayı kaya kaya, düşe düşe çıkararak sahile istif ediyorduk. Orada da zeytin ağaçlarının altına saklanmış iki kamyonu yüklüyorduk ve hemen aynı gece Fota⁵⁰ köyüne, şimdi Dağyolu isimli köyde ambara yerleştiriyorduk. Oradan ben bütün Kıbrıs'a dağıtım yapıyordum. Lojistik sorumlu ben olduğum için Lefkoşa Sancağı'nın dağıtımına bana aitti. Bayraktarlığın planı gereğince her köye ne kadar silah, ne tip silah verileceğinin listesi bende vardı. Türkiye'den buraya halk eğitimi öğretmeni ismi altına gelen Naci Atalar, Yakup Şen, Zahit Bey gibi yardımcı arkadaşlar vardı. Onların da yardımıyla planlar yapılıyordu...”

Kazafana veya Kazafani denilen şimdiki Ozanköy sahillerinde Türkiye'den getirilen silahlar büyük bir gizlilik ve ihtiyat içerisinde sahile çıkartılır ve adanın farklı noktalarına dağıtılır:⁵¹

“...Silahların ada içinde dağıtımıyla ilgili ekipler vardı. Önce silahlardan buralardan, Girne kıyılarından çıktı zaten. Gemi sahildeki adamlarla temastadır, birbirlerini biliyorlar, anlaşıyorlar zaten. İşaretler veriliyor. Gemi yanaşiyor ve sandallar gidiyor. Balıkçılar gidip silahları alıp geliyorlar. O gece çıkarılıyor, başka bir yere aktarılıyor veya en yakın olan arkadaşlar gelip oradan silahları alıyorlar ve belli bölgelere gidiyorlar. Daha sonra da her bölgenin temsilcisi gelip silahları alıyor bu şekilde gizlilik içerisinde. Tabi bunlar öyle aldı arabayı da gitti değil. Diyelim ki bu noktadan şu noktaya gidilecek. Taşıyacak olan araba en önde değildir. Öncü ekipler vardır. Yol açık mıdır, kapalı mıdır? Barikat var mıdır, yok mudur? Bütün bunlar hep planlı bir şekilde yapılır, gelişigüzel değil...”

Sonradan ismi Kıbrıslı ozan ve edebiyatçı Osman Türkay'a ithafen Ozanköy⁵² olarak değiştirilen ve milattan önce 2.000'li yıllara tarihlenen yerleşim ve mezar kalıntıları bulunan Kazafana bölgesinde silahların çıkartıldığı yerlerden birisi de Scales denilen kayalıkların bulunduğu bölgedir.⁵³ Kazafana civarındaki bu bölge haricinde Girne yakınlarında silah çıkartılan bir başka bölge daha vardır ve orası da Charli's Milk Bar olarak bilinen Süt Bar civarındadır.⁵⁴ Daha önce farklı örgütler altında toplanmaya çalışılmış olan Kıbrıs Türk toplumu bu sefer daha dikkatli davranmak ve daha disiplinli ve organize çalışmak durumundadır:⁵⁵

“En önemli zorluk, gelecek olan silahları adaya sokmak meselesi idi. Çünkü İngilizlerin yasalarına göre bunun cezası idam idi. Bir kişinin elinde patlayıcı madde veya silah bulunması halinde böyle bir suç İngiliz'in yasalarına göre idam cezasını

⁵⁰ Silahların Fota köyünde yerleştirildiği ve saklandığı yer Ercüment Tahir'e ait samanlıktır. Silahların sahile çıkarılması sonrasında sivil araçlarla taşınmasına yardımcı olan kişilerden birisi de Ali Uçar isimli Kıbrıslı Türk'tür. Kemal Sahilboylu (Abdullah) ile 15 Kasım 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

⁵¹ TMT Limasol Sancağı mensubu merhum Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

⁵² Efsanelere konu olan Kıbrıs adasında Ozanköy ise kelimenin tam anlamıyla bir efsaneler köyü olarak adlandırılabilir. 1974 yılında 650 Türk'e karşılık 550 Rum'un yaşadığı köyde bugün bilinen sebeplerle hiç Rum yaşamazken 2011 itibarıyla köyün tam olarak nüfusu bilinmemektedir. Bununla birlikte köyde hatırı sayılır oranda İngiliz'in yaşadığı da belirtilmektedir. 19. yüzyılda Maronitlerin de yaşadığı köyde yakın zamana kadar zeytin, zeytinyağı, harnup ve pekmez üretimi en üst seviyede iken inşaat furyası da bu bölgeyi kuşatmış durumdadır.

⁵³ TMT Lefkoşa Sancağı mensubu Metin Aybars ile 23 Aralık 2008 tarihinde Elazığ'da yapılan görüşme.

⁵⁴ Ibid. Ayrıca bkz. **Nacak**, 28 Ağustos 1959.

⁵⁵ Osman Örek'ten aktaran Ertan Kasımoğlu, **Kıbrıs Postası**, 15 Kasım 1986.

gerektiriyordu. Bu EOKA'ya karşı alınmış bir tedbirdi ama haliyle Türkleri de kapsıyordu. Ancak Türkiye'den adaya yapılacak silah sevkiyatında en önemli husus o günlerde güvenilir kişilerin bulunması ve örgütlü bir çalışmanın yapılabilmesiydi.”

Bu hususta verilebilecek en güzel örnek Anamur'la Girne arasında silah sevkiyatına devam eden Elmas Teknesi'nin son seferidir. Bilindiği üzere bu son sefer İngilizlere yapılan bir ihbar sonrasında başarısızlıkla sonuçlanacak ve 25 ton silah taşıyan Elmas Teknesi Balalan köyü açıklarında Akdeniz'in derinliklerine gidecektir. Daha ayrıntılı bir biçimde belirtsek; 1959 yılının 18 Ekim'i 19 Ekim'e bağlayan gecesi⁵⁶ görünürde bir balıkçı teknesinden hiç farkı olmayan Elmas adlı balıkçı teknesi Akdeniz'e doğru açılır. Kaptan Reşat Yavuz, Makinist Oğuz Kotoğlu ve Astsubay Ali Levent'ten oluşan mürettebatın balıkçı kıyafetinden trol ağına kadar her şey normal bir balık seferinin habercisi gibidir. O güne kadar 7–8 sefer yaptıkları için hem tecrübe kazanmışlardır hem de kendilerinden emin ve neşelidirler. İngiliz devriye gemilerinin hareket saatleri merkezden alınmış ve saat 18.00'de buna göre yola çıkmıştır; ancak işler hiç de düşündükleri gibi gitmeyecektir.⁵⁷ Gemideki telsizci Ali Levent ve Rıza Vuruşkan'ın telsizcisi Vefa Besim ve Ankara'daki telsizler devamlı faaldir. Saat 20.00'de tekrar buluşmak üzere telsiz susması yapılır. Bu saatten sonra da her şey normaldir ve gemi Girne'nin doğu istikametinde, Karpaz bölgesinin Yalusa köyü civarında⁵⁸ sahilden 8 mil açıkta⁵⁹ yoluna devam etmektedir. Aynı gün saat 02.30 civarında Lakodi Burnu açıklarından Kıbrıs'a iyice yaklaştıklarında “yanlış istihbarat veya hain bir ihbar yüzünden”⁶⁰ gemi personeli Karpaz açıklarında kendilerini takip eden ve giderek kendilerine yaklaşan İngiliz Kraliyet Donanması'na ait Burmajtor adlı savaş gemisini⁶¹ fark ederler ve acil tehlike sinyali verirler. Esasında İngiliz gemisinin yaklaşmasından hemen önce de pek alışık olmadıkları bir durumla karşılaşmışlardır,⁶²

“O geceyi Adnan Menderes'in uçağının düştüğü gün olarak hatırlıyorum.”⁶³ Hem uçağın düşmesi ve başbakanın bu kazadan sağ olarak kurtulması ve hem de bizim

⁵⁶ Emekli Albay İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

⁵⁷ Teknenin o güne kadar yaptığı bütün silah nakilleri son derece iyi düşünülmüş ve Ankara-Anamur-Kıbrıs hattında gerçekleştirilen pek çok koordinasyon sonucunda hazırlanmış son derece itinalı planlar neticesinde gerçekleştirilmesine rağmen teknenin bu seferinde İngiliz devriye gemisi tarafından yakalanması bir ihbar sonucunda yakalandığı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın yazarının görüştüğü pek çok TMT mensubu da teknenin Kıbrıs'tan yapılan “hain bir ihbar” sonucunda yakalandığını belirtmektedirler. Örneğin, TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

⁵⁸ **Nacak**, 18 Ekim 1959, Lefkoşa.

⁵⁹ Dönemin Kıbrıs gazeteleri bunun 7–10 mil açıkta olarak belirtmesine rağmen tekne Kıbrıs'ın 8 mil açığında bulunmaktadır. Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 16 Mart 2006 tarihinde İstanbul-Sarıyer'deki evinden yapılan telefon görüşmesi.

⁶⁰ **Halkın Sesi**, 30 Mayıs 1997.

⁶¹ **Halkın Sesi**, 19 Ekim 1959.

⁶² Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 16 Mart 2006 tarihinde yapılan görüşme.

⁶³ Dönemin Başbakanı Adnan Menderes'i ve beraberindekileri Londra'ya götüren Sev adlı uçak Londra yakınlarında 17 Şubat 1959 tarihinde düşmüştür. Kıbrıs konusundaki görüşmelere katılmak üzere Londra'ya giden Adnan Menderes'in uçağı söz konusu teknenin İngilizler tarafından yakalanmasından 8 ay önce ve 17

teknenin batması aynı güne denk gelmişti. Getirdiğimiz malları kıyıya çıkarmamıza az bir süre kalmıştı ancak kıyıdağı telsizcinin mesajlarından bir şey anlayamamıştık.⁶⁴ Daha önceki seferlerde sanki tavşan avındalarmış gibi bir tepenin üzerinden bize iki defa selektör yaparak işaret veriyorlar ve biz de tehlike olmadığına kanaat getirerek malları işaret edilen yere yöneltiyorduk. Ancak bu son seferde hala anlayamadığım bir şekilde telsizciyle bir türlü anlaşamadık. Gecenin karanlığında bir yandan yön bulmaya çalışırken, bir yandan da telsizciyle irtibatı koparmamaya çalışıyorduk ancak telsizci hep olumsuzdu. Karanlıkta seçebildiğim kıyıları, ayın görüntüsünü, dağların silüetini, kıyıdağı ağaçları, görebildiğim evleri aktarmaya çalışıyordum ancak telsizciden hep ‘Bilmiyorum. Görmedim. Göremiyorum.’ şeklinde cevaplar geliyordu. Bu şekilde yarım saat, bir saat kadar denizde dolandık. 25–30 dakika batıya doğru, bir o kadar da doğuya doğru gidip geldik ancak ne malları boşaltabildik, ne de anlayabildik. Yakalanmamızdan hemen önce telsizci ‘Tehlike var. Uzaklaşın.’ şeklinde acil mesaj gönderdi. ‘Ne tehlikesi, nerede tehlike var?’ sorularımıza sadece ‘Tehlike var. Uzaklaşın.’ şeklinde cevap verdi ve hemen arkasından telsiz çevrimini dinlemeye karşı kapatmaya çalıştı. Hemen müdahale edip telsizi kapatmamasını ve açık kodla ne tehlikesi olduğunu söylemesini istedim. Ancak bir türlü anlaşamadık. Tehlikenin denizde mi yoksa karada mı olduğunu anlamaya çalışıyorduk. İki üç sefer tehlikenin denizde mi yoksa karada mı olduğunu sordum. Bize devamlı ‘Derhal uzaklaşın.’ şeklinde ikaz ettiğine göre olumsuz durumun karada olabileceğini düşünerek kıyıdağı uzaklaşmaya başladık ancak sekizinci mile geldiğimizde İngiliz gemisiyle karşılaştık. Tehlikenin nereden geldiğini daha önceden anlasaydık en azından malzemeye ilgili tedbir alabilirdik çünkü götürdüğümüz malzeme denize karşı tecritliydi. Derken sekizinci mile çıktığımızda bir de baktım koca bir gemi hemen yanı başımızda...”

Boşaltma noktasına sadece 10 kilometre uzakta bu kadar mühimmatla yakalanmayı göze almak istemediklerinden hemen merkezle irtibata geçerler. Merkezin “Sahile çıkabilir misiniz? Hızla geri dönüp uzaklaşabilir misiniz?” sorularına olumsuz cevap verince direktif hemen gelir; “Tekneyi derhal batırın.” Mürettebatın emri almasıyla harekete geçmesi bir olur. 15 tonluk tekneyi derhal parçalamaya başlarlar. Su giderek yükselir, harp gemisi giderek yaklaşır; ancak bu arada tahlisiye sandalları da denize indirilir. 6.000 bomba, 1.000.000 çeşitli çapta mermi ve 500 piyade tüfeği yüklü Elmas Teknesi’nin sulara gömülmesine az bir süre kala İngiliz savaş gemisi yanaşır ve gemiden tekneye atlayan İngiliz askerleri teknede henüz sulara gömülmemiş 2 sandık cephaneyi⁶⁵ ve tekneden ayrılmak istemeyen Ahmet Oğuz

Şubat 1959 tarihinde aşırı sis ve altimetresinin bozulması neticesinde Gatwick Havaalanı yakınlarında düşer. Ancak Ahmet Oğuz Kotoğlu daha sonra yaptığı açıklamada ve bu çalışmanın yazarı tarafından yayına hazırlanan anılarında söz konusu tarihi teknenin İngilizler tarafından yakalandığı tarih olarak değil, Kıbrıs’a silah götürmek için ilk defa İstanbul’dan Anamur’a gitmek üzere yola çıktıkları tarih olarak belirtir.

⁶⁴ Son seferde karşılaşılan bu durumla ilgili olarak Ahmet Oğuz Kotoğlu, “... Telsizin başında bu sefer başka bir ekip vardı ve bana göre o ekip satılmıştı. Ben bu konuyu daha sonra rapor da ettim. Geçenlerde Ankara’ya gittiğimde İsmail Tansu ile de görüştim. Bana kitabını da verdi; ancak bu konudan hiç bahsetmedi. Herhalde benim raporumu okumadı ya da haberi olmadı. Bize her zaman ışık tutuyorlardı Girne’ye yaklaştığımızda ve biz de o tarafa gidiyorduk. Bu sefer tutmadılar. Biz ‘Neredesiniz?’ diye sorduğumuzda ‘Gelin bizi bulun.’ diye cevap veriyorlardı...” diyerek açıklar. İsmail Tansu da bu konuyla ilgili olarak gerek kendisiyle yapılan görüşmede, gerekse anılarını aktardığı kitabında bu konudan bahsetmediğine göre büyük bir ihtimalle onun da bu konudan haberi olmamıştır. Kaldı ki daha sonraki dönemde teknenin İngilizler tarafından yakalanmasına kimlerin sebep olduğu da TMT tarafından ortaya çıkartılacaktır.

⁶⁵ **Halkın Sesi**, 19 Ekim 1959.

Kotoğlu'nu güverteye çıkartırlar.⁶⁶ Anamur'dan Kıbrıs'a silah sevki için 125.000 Türk lirasına İstanbul'da KTKD Genel Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu adına Emekli Deniz Kurmay Binbaşı Nejat Kosal'dan alınan ve o güne kadar Kosal ismini taşıyan ve İzmir Limanı'na dernek adına Orhan Gazi adıyla kaydedilen⁶⁷ 14 metrelik, 1 yaşında, 25 gros tonluk, 8.5 mil sürat yapabilen, 3.40 metre eninde ve 80 beygir kuvvetinde dizel motorlu Elmas Teknesi böylece kendi personeli tarafından batırılır;⁶⁸

“...59'un sonlarına kadar geldi ve tabii Deniz gemisi yakalandı. 'Bir ihbar mı vardı? sorusuna ise başka türlü bir şey yapılamıyor, bir sonuca çıkılmıyor.’⁶⁹ O tarihten itibaren artık Türkiye tarafından nakliyat durdu. 59'un içiydi. Rıza Vuruşkan'ın zamanıydı zannedersem ve Rıza Vuruşkan'ın yerini alan adamı suçladılar sonradan beceriksizliği yüzünden ihbar edildi diye. Oraya gemi yaklaşmamalıydı...”

İngiliz Kraliyet Donanması'na ait Burmajtor adlı savaş gemisi böylece teknenin tam olarak ne taşıdığını tespit edemez.⁷⁰ Öte yandan Elmas Teknesi'nin daha önceki seferlerde olduğu üzere getirdiği mühimmatı belirtilen noktaya çıkartmasını bekleyen sahildeki TMT ekibinde de ortaya çıkan bu durumla ilgili olarak gergin bir bekleyiş söz konusudur. Teknenin İngilizler tarafından yakalanma tehlikesinin ortaya çıkması üzerine daha önce de aynı noktadan silah teslim alan Bereketçi ekibinde görev alan TMT'nin Mağusa Sancağı personelinden başta Sancaktar Şefik Karakurt olmak üzere Mustafa Cavit, Ali Eyüboğlu, İsmail Debeş, Hüseyin Puskas, Fikret Kaptan, Ekrem Atlı, Enver Kotak, Gardiyan Sami, Mustafa Maraşlı, Yuıusuf Galliga, Niyazi Dağlı, Özdemir Oraloğlu ile yaklaşık 20–25

⁶⁶ Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 16 Mart 2006 tarihinde yapılan görüşme

⁶⁷ İsmail Tansu, op. cit., s. 30.

⁶⁸ KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf R. Denктаş ile 8 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

⁶⁹ Daha sonra Elmas Teknesi'nin gelişinin İngiliz polis teşkilatında görev yapan 2 Türk polis tarafından emir-komuta ilişkisi içerisindeki amirlerine ihbar edildiği anlaşılacaktır. Söz konusu polislerden birisi Kıbrıs'ta kalırken Salahi Raşit isimli diğer polis çavuşu ise İngiltere'ye kaçmayı tercih eder ve ölünceye kadar orada yaşar. Kemal Sahilboylu'nun ifadesine göre söz konusu bu 2 Türk polis çavuşu Dr. Fazıl Küçük'ün motorlu muhafızlarıdır ve gece gündüz Dr. Fazıl Küçük'le beraber dolaşarak ona eskortluk yapmaktadırlar. Türkiye'den silah sevkiyatının başlaması sonrasında Dr. Fazıl Küçük yaptığı bir konuşmada herkese silah verileceğini söyleyince, orada bulunan ve konuşmalara kulak misafiri olan bu polisler de durumu derhal kendi amirlerine bildirirler.

Bu bağlamda belirtilmesi gereken önemli bir husus ise Kıbrıs Türklerinin mücadelesine TMT'nin kuruluşundan itibaren katılan ve bu faaliyetleri 52 yaşına kadar devam eden Kemal Sahilboylu'nun 20 yılı aşkın hizmet süresiyle ilgili olarak devlete yaptığı müracaata, ancak 1 Ocak 1959-Aralık 1963 dönemindeki hizmetinin kabul edilebileceği cevabını almasıdır. Oysaki Kemal Sahilboylu 1968–1974 döneminde Kormacit Burnu'ndan Esentepe'ye kadar olan hemen bütün sahil boyunu karış karış incelemek, denizaltı coğrafyasını çıkartmak, derinliği ölçmek, sualtında Rumlar tarafından yerleştirilen engelleri, mayınları ve doğal mâniaları tespit etmek suretiyle 20 Temmuz 1974 harekâtının da istenildiği şekilde yapılmasına destek olmak gibi görevler üstlenmiştir. “Yüzüne çam kozalağı düşerek yaralanan gazi, kendi kendini vuran gazi, bir ay askerlik yapan gazi, traktörün altında kalan şehit olarak gösterildi. Ben ise 263 milyon emekli maaşı alıyorum. Görev yaptığını iddia eden birçok kimseye puan karşılığı arsalar, tarlalar ve evler tahsis edildi. Bu kişiler 1958'de, 1963'de, 1974'te neredeydiler?” diyen Kemal Sahilboylu pek çok eski TMT mensubu gibi devlete kırılır. Kemal Sahilboylu (Abdullah) ile 16 Kasım 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

⁷⁰ **Halkın Sesi**, 19 Ekim 1959.

civarındaki TMT üyesi de gizlice geldikleri gibi geri dönerler.⁷¹ İngiliz idaresi TMT ile ilgili bazı bilgi kırpıntılarına sahip olmakla beraber adadaki organizasyonun daha önce kurulmuş olan bir takım küçük ve mahalli örgütlenmeler gibi olduğu kanaatindedir. Bütün ada sathına yayılmış, organize ve profesyonel bir teşkilatlanmayla İngilizler ancak 21 Aralık 1963 sonrasında karşılaşacaklardır. Öte yandan geminin tespit edilmesi sonrasında derhal Kaleburnu ve civarına takviye birlikler ve polis gönderilir. Daha sonra teknede iki kişi daha olduğu anlaşılınca projektörlerle aramaya çıkılır ve İngilizler geminin diğer iki personelini de kıyıya yakın bir yerde lastik botta ele geçirirler.⁷²

Erenköy veya Dillirga olarak bilinen ve Mansur, Alevkaya, Süleymaniye ve Aytotro bölgelerini içine alan 19 kilometrekarelik bölge ise TMT'nin oluşmaya başladığı ilk günden itibaren Kıbrıs Türklerinin mücadele tarihinde yediden yetmiş yediye bütün fertleriyle yerini almış ve Kıbrıs Türk'ünün haklı mücadelesinde bir mihenk taşı olmuştur. Anadolu'dan temin edilen silahların adaya çıkartıldığı yerlerden olan bu bölge aynı zamanda mücadele tarihinin ilk şehitleri olan ve kayıklarıyla silah getirirken Akdeniz'in azgın dalgalarına yenik düşen Asaf Elmas ve Hikmet Rezvan'ı bağrından çıkarttığı için ne kadar öğünse azdır.⁷³

Daha geniş bir biçimde belirtirsek özellikle 21 Aralık 1963 Kanlı Noel'i sonrasında saldırılarına devam eden EOKA'nın faaliyetleri Ağustos 1964 tarihinden itibaren Erenköy bölgesinde kuşatma halini almaya başlamıştır. 1 Ağustos 1964 tarihinde gizlice Erenköy'e gelen Rauf Denктаş'ın da aralarında bulunduğu Erenköy'ü kahramanca savunan ve tamamı İngiltere ve Türkiye'de okuyan öğrencilerden oluşan Erenköy direnişçilerine ilk yardım Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçakları vasıtasıyla gelir. 7 Ağustos akşamı uyarı uçuşu yapıp denize uyarı için bomba bırakan 4 Türk F-100 uçağından ders alınmaması ve Makarios'un ateşkes anlaşması yapılması için kendisine yapılan tekliflere Grivas ve Yorgacis'in bölgede olduğu ve bölgeyi almadan geri gelmeyeceklerini söylemesi üzerine 8 Ağustos 1964 günü saat 16.15'te düşman mevzilerini ve takviye güçlerini vuran Türk uçakları hemen bir gün sonra saat 13.05'te nihai darbeyi vurur. Türk uçaklarının geldiğini gören Grivas⁷⁴ ve Yorgacis

⁷¹ TMT Mağusa Sancağı mensubu Ekrem Atlı ile 21 Ekim 2008 tarihinde Gazimağusa'da yapılan görüşme.

⁷² Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 16 Mart 2006 tarihinde İstanbul-Sarıyer'de yapılan görüşme.

⁷³ TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme

⁷⁴ Bu harekât sonrasında Grivas bir süre ortalarda görünmez ve daha sonra 4 Eylül 1964 tarihinde Atina'ya gelir ve birkaç gün Atina'da kalacağını açıklar. Grivas daha sonra Atina'da Rum askerlerinin yemin töreninde bir açıklamada bulunur ve EOKA mensuplarına moral vermeye çalışır; "*Mütessanit şekilde hakikaten hür ve ana Yunanistan'la birleşmiş bir Kıbrıs için yürüyeceğiz. Türkiye son zamanlarda mütemadi tehdit ve tahriklerde bulunmaktadır. Bu tahrikleri kabul ediyoruz. Türkiye kendi kuvvetleri hakkında yanlış hesaplar yapmaktadır. Kıbrıs'ın kutsal topraklarına Türk ayağı asla basmayacaktır.*" Daha sonra tekrar Kıbrıs'a dönen Grivas, 27 Eylül 1964 günü Ktima Bölgesi'nde tertip edilen Erenköy'de ölen Rumlar için yapılan anma toplantısında da aynı konuya değinir ve "*Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakına kadar mücadeleye azimle devam edeceğiz. Adamıza Türk*

bir helikoptere binerek bölgeden kaçar ve canlarını tehlikeye atmamak için de bu bölgeye bir daha geri dönmez.⁷⁵ Aynı gün saat 14.15'te bölgeye saldıran iki Yunan uçağı da Türklerin üzerine bomba yağdırır ve 2 mücahit hayatını kaybeder. Türkiye'den gelen 500 civarında üniversite öğrencisi Kıbrıslı Türk'ün adeta tarih yazdığı Erenköy'de en üzücü hadiselerden biri 8 Ağustos 1964 günü harekâta katılan ancak uçağının düşmesi sonucu yaralı olarak Rumlara esir düşen ve daha sonra hayatını kaybeden Yüzbaşı Cengiz Topel'in kaybidir. Erenköy savaşının başlarında “*Türkiye müdahale ederse kurtaracak Türk bulamayacaktır.*“ diyen Makarios, Türk savaş uçaklarının iki günlük harekâtından sonra ateşkesine razı olur. Erenköy Direnişi sırasında Rumlar 53 ölü, 125 yaralı verirken, Kıbrıslı Türklerin kayıpları 12 şehit, 4 kayıp ve 32 yaralıdır. Olayların başladığı ilk günden itibaren Yeşilirmak ve Erenköy cephelerinde Türklerin kayıpları toplam olarak Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel de dâhil 21 şehit, 32 yaralı ve 5 kayıptır.⁷⁶ Bugün bölge üç tarafı Rum sınırları içinde kalan, girişi sadece denizden mümkün olan terk edilmiş bir yer konumundadır. Bölgede Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bir Şeref Kıtası görev yapmaktadır ve her yıl 8 Ağustos günü bölgede bulunan Erenköy Şehitliği'nde yapılan anma törenlerine UNFICYP gözetiminde ve karayoluyla yüzlerce Kıbrıs Türk'ü gelmektedir.

Limnidi Kayalığı⁷⁷ ya da orijinal ismiyle Petra tu Limnidi Güzelyurt Körfezi'nin batı ucunda yer alan, kıydan 100 metre uzaklıkta 150 metre uzunluğunda, 30 metre genişliğinde ve 50 metre yüksekliğinde bir adacıktır ve bugün Yeşilirmak Köyü'ne çok yakın bir mesafededir. Söz konusu kayalık, Yeşilirmak Kayası veya adası olarak da bilinir.

Daha önce Erenköylü Bereketçiler tarafından getirilen malzemeler hep Erenköy'e çıkarılırken sonradan silah sevkiyatı doğrudan Limnidi Kayalığı tarafına yapılmaya başlanmıştır. Bu durumu Vehbi Mahmutoğlu şu sözlerle aktarmaktadır:⁷⁸

“...Gece gelirik biz be gardaş (silahları teslim etmeye). Birbirimizin yüzünü görmeyik be gardaş. Gavgaranlıkda veririk silahları, teslim ederik malzemeyi, güle güle. Her yolda (Salih) Sertel de gelirdi, Oğuz da gelirdi. Oğuz Ramadan başladı artık yükselmeye. İlder (Kırmızı) de varıdı artık. Büyümeye başladı artık Teşkilat. Bu sefer

ayağı basmasına asla imkân vermeyeceğiz’ der. Tören sonrasında Dr. İhsan Ali ile de görüşen Grivas’a Dr. İhsan Ali, Türklerin kendi liderlerinin mahsulü olan tedhiş hareketlerinden bezmiş olduklarını söyler. Grivas da Dr. İhsan Ali’ye cevaben ‘*Yerlerine dönmek isteyen Türklere her türlü yardımı temin etmeye amadeyim.*’ cevabını verir. BA.030.01.72.455.5 ve BA. 030.01. 72.455.5.

⁷⁵ Kıbrıs Radyosu bölgedeki Türk hava harekâtı sonrasında ölen ve yaralananlarla ilgili ilk resmi listeyi 16 Ağustos 1964 günü yayımlar. Buna göre listede 57 ölü ve 153 yaralının ismi bulunmaktadır. Rumlar ölenlerden 30’unun askerî personel, geriye kalanın da sivil halktan olduğunu iddia ederler. BA. 030.01. 72.454.3.

⁷⁶ Halil Sadrazam, **Kıbrıs’ta Varoluş Mücadelemiz, Şehitlerimiz ve Anıtlarımız**, İstanbul, 1990, ss. 229–231

⁷⁷ Yeşilirmak Kayası, yörenin coğrafyasında ve tarihinde bir nirengi taşıdır. Kıbrıs’ta ilk insanların yüzlerce, hatta binlerce yıl önce burada, bu küçük adacıkta yaşadığı iddia edilmektedir. Bölgede kazı yapan arkeologlar ise adanın ilk yerleşenlerinin bu küçük adacıkta yaşadıklarını belirtmektedirler.

⁷⁸ Vehbi Mahmutoğlu ile 10 Temmuz 2009 tarihinde Yeni Erenköy’deki evinde yapılan görüşme.

başladı (Nikos) Sampson gazetesi (Maxi) bilmem ne yazmaya. Atladık bu sefer Limnidi'ye. Bıraktık artık Erenköy'ü. Limnidi'ye çıkartırız şimdi silahları. Emir geldi (TMT'den). Kapattık Erenköy'ü de çıkartırız artık Limnidi'ye. Maxi (Sampson'un gazetesi) yazdı, yazdı artık bir şeyler; Mansura'ya silah çıkar filan diye. Hatta adam da goduk (Mansura'ya). Orda o zaman Mansuralılar Rumlarının beraber yaşarlardı. Adam koydular, takip ederler birbirlerini. Kapattılar Erenköy'ü da bu sefer Limnidi'ye giderik artık..."

KIBRIS TÜRK KÜLTÜR DERNEĞİ VE TMT MÜCADELESİ

TMT'nin Türkiye destekli olarak faaliyetine yeni bir ivme kazandırdığı süreçte ödemelerin hangi kanaldan yapılacağı ve irtibat noktasının neresi olması gerektiği konusunda tartışmalar yaşanmıştır. Bnb. İsmail Tansu'nun Dışişleri Bakanlığı ile bu konuda yaptığı görüşme ise derhal semeresini vermiş ve Dışişleri Bakanlığı tarafından TMT'na yapılacak ödemelerin Ankara'da bulunan KTKD'nin banka hesabı aracılığıyla yapılacağı ve para ihtiyacının olduğu durumlarda Dernek Başkanı aracılığıyla ve imza karşılığında paranın ödeneceği belirtilmiştir. TMT ile ilgili faaliyetlerin Türkiye ayağını Ankara'nın Yenışehir semtinde Tuna Caddesi'nde bulunan 2 katlı bina oluşturmuştur. TMT'nin Ankara karargâhı için yer bulma çabalarının devam ettiği bu günlerde KTKD Genel Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu bu iş için kendi binalarını verebileceklerini belirtir ve böylece yeni karargâh bulunur:⁷⁹

"...Askeri bina düşünmüyorduk. Müstakil bir bina kiralamayı kararlaştırmıştık. Ancak etraftan dikkati çekmemesi için binaya askeri hüviyet verecek ve gerekli güvenlik önlemlerini alacaktık. Bu maksatla girişimlere başladım. Daha önce bu gibi ihtiyaçlarımızı karşılayacağı bildirilen KTKD Genel Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu'na başvurduğum. Ertuğruloğlu önceki ilk tanışmamızda bize elinden gelen her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu bildirmişti. Konuyu açtığımda, bana, 'Tabii, memnuniyetle.' dedikten sonra sözlerine şunları eklemişti: 'Öngördüğünüz şartlara uygun binayı kiralamak yerine benim başka bir düşüncem var. Biz dernek olarak size müstakil bir bina tahsis edebiliriz. Yenışehir, Tuna Caddesinde Kıbrıslı öğrencileri barındırdığımız derneğimizin malı iki katlı bir binamız var. Uygun görürseniz bu binayı hemen boşaltır, size teslim ederiz. Esasen yaz tatili münasebetiyle öğrenciler Kıbrıs'a döndüler. İsterseniz gidip bakalım.' Ertuğruloğlu'nun bu önerisini çok ilginç buldum. Birlikte binayı görmeye gittik. Bina her bakımdan çok uygundu. Karaabelen'e durumu anlattım. Bir de onunla birlikte beraber inceledik ve kabul ettiğimizi Ertuğruloğlu'na bildirdim. Bina bir hafta içinde bize teslim edilmişti..."

Üniversite eğitimi için Türkiye'ye gelmiş olan öğrenciler arasından teşkilata faydalı olacak, ağız sıkı, sorumluluk sahibi ve gönüllülük esasına göre çalışacak gençlere ihtiyaç vardır. Daha sonra ilk etapta Türkiye'de okuyan üniversite öğrencisi Kıbrıslı gençler arasından Dr. Burhan Nalbantoğlu tarafından bulunan sekiz kişi TMT kuralları, gizlilik ve ketum olma üzerine yemin ettikten sonra eğitime başlanırlar. Bu gençlere geceleri teorik

⁷⁹ İsmail Tansu, "TMT Türk Mukavemet Teşkilatı (5), **Kıbrıs Mektubu Dergisi**, No 2, Ankara, Mart 1997, s. 25.

derslerin verildiği yerlerden bir tanesi de Ankara, Kızılay'da bulunan Zafer İşhanı'ndaki KTKD lokalidir. Kıbrıs'taki Bayraktarlık ile bağlantıyı sağlamak üzere telsiz ve telefon bağlantıları sağlanarak karargâh hazır hale getirilir. Kıbrıs ile irtibatı sağlayacak olan telsiz sistemi de Ankara, Kızılay'da KTKD'nin de bulunduğu Zafer Çarşısı'na yakın Zafer İşhanı'ndaki⁸⁰ yerine yerleştirilir.

KTKD bu binanın 5. katında 23 numarada faaliyette bulunmuştur. Bu konuda TMT'nin mali kasası olarak çalışacak olan KTKD'nin Başkanlığı'nı ise Amortisman ve Kredi Sandığı Genel Müdürü olan, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin de daha sonraki dönemde ilk Büyükelçisi olarak görev yapacak Mehmet Ertuğruloğlu yapmaktadır. Mehmet Ertuğruloğlu'nun önerisiyle TMT karargâhı olarak kullanılan binada ayrıca Kıbrıslı öğrenciler kalmaktadır; ancak yaz dönemi olması sebebiyle Kıbrıslı öğrencilerin tatil için Kıbrıs'ta bulunmaları binanın karargâh olarak hazırlanmasında belirli bir rahatlık sağlar. Mehmet Ertuğruloğlu gerek bu binada ve gerekse daha sonraki süreçte Kıbrıs Cumhuriyeti Büyükelçiliği yaptığı dönemde Kıbrıslı Türk gençlerini hafta içinde burada, hafta sonlarında ise Büyükelçilik binasında toplayarak onlara destek olur ve sahip çıkar. Ancak Mehmet Ertuğruloğlu bu konuyla ilgili olarak hiç de hak etmediği bir takım suçlamalarla da karşılaşır. Dernek başkanının Binbaşı İsmail Tansu ve diğer personelle bir takım para alışverişinde bulunduğunu duyan derneğin yönetim kurulu üyeleri bir takım dedikodular üretmekte geç kalmazlar. Gizlilik nedeniyle bir açıklamada bulunamayan, zor durumda ve zan altında kalan Mehmet Ertuğruloğlu, Binbaşı İsmail Tansu'dan yardım ister:⁸¹

“Mehmet Ertuğruloğlu can siperane çalışıyor ve bizim bütün faaliyetlerimizde yardımcı oluyordu. KTKD'nde faaliyete geçmemiz üzerine bazıları konunun ne olduğunu bilmediklerinden ve anlayamadıklarından Ertuğruloğlu hakikaten çok zor durumda kalmıştı ve benden de yardım istemişti. Dernek üyeleri ne olup bittiğini bilmiyorlardı ve 'Madem Kıbrıs'a erzak gidiyor, o halde bu paralar nereye gidiyor?' diye Mehmet Ertuğruloğlu'nu sıkıştırmağa başladılar. Bunu gelip bana anlatınca Ulus'ta Karpiç lokantasına yemeğe gittik ve orada hal tarzımızı tespit ettik. Bunun üzerine derhal bir toplantı tertiplemesini söyledim ve ben de bu toplantıya üniformalı olarak gittim. Yönetim kurulu üyelerinin hepsi toplantıda hazır bulunuyordu.”

Bnb. İsmail Tansu toplantıya bir çanta dolusu evrak ve resmi üniformasıyla katılır. Dernek yöneticilerinin meraklı ve saygı dolu bakışları altında kürsüye gelir ve kısa bir konuşma yapar;⁸²

⁸⁰ Bu bina halen Adil Han veya Adil Han Kitapçılar Çarşısı/Pasajı olarak bilinmektedir. Zafer Çarşısı'nın hemen bitişiğindeki bina eski kitapçılar ve sahaflar tarafından işletilmekte, büro katları ise farklı işlerde kullanılmaktadır.

⁸¹ TMT Ankara Karargâhı subaylarından Emekli Albay İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

⁸² Ibid.

“Toplantıya gittim. Burada Kemal Oram da var. O zaten benim komşum, beni biliyor ve tanıyor. Çünkü aynı apartmanda yan yana oturuyoruz. O Kıbrıs’la ilgili bir şeyler yaptığımızı biliyor; ancak işte o kadar biliyor. Toplantıda ‘Beyler, Genelkurmay Başkanlığı’nda çalışıyorum. Bazı arkadaşlarımla ve bu arada bazen Sayın Mehmet Ertuğruloğlu ile de Kıbrıs’ımızın geleceği ile ilgili çalışmalarımız olmaktadır. Derneğinizden Sayın Ertuğruloğlu kanalı ile aldığımız paraların bazı arkadaşlarınız arasında tereddüt uyandırdığını haber aldım. Merak ettiğiniz bir şey varsa bana sorunuz. Cevabı da bu dosya içinde var; ancak bu son derece gizli bir konudur. Eğer sorumluluğunu da üstleniyorsanız buyurun merak ettiğiniz hususları sorun cevaplandırayım.’ dedim. Zaten üyelerin karşısına en azından üniformalı olarak çıkmak bile onlara yetmişti. Meraklarını açığa vurmaktan kaçınan üyeler konuşmamı tamamladıktan sonra durumu kavradıklarını, artık hiç bir sorularının olamayacağını, Ertuğruloğlu ve benden özür dilediklerini, bundan böyle kendilerinin de gerektiği yerde her türlü yardımı yapacaklarını belirtmişler, ‘Allah sizlerden razı olsun.’ diyerek başarı dilemişlerdi. Mehmet Ertuğruloğlu da bu suretle huzura kavuşmuş ve hemşerileri arasında bu vesile ile de itibarının artmasından mutluluk duymuştu.”

KTKD daha sonraki süreçte de gerek Türkiye’deki kurum ve kuruluşlar, gerekse Kıbrıs’taki Türk toplumu ileri gelenleri arasında tam bir irtibat noktası görevi yapmış ve bu girişimleri 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’na kadar devam ettirmiştir. Özellikle İstanbul’da üniversite öğrenimi görmekte olan Kıbrıs Türk öğrencileri için Kızılay yanında devletin bütün kurum ve kuruluşları devreye girmiştir. Burada altı çizilmesi gereken husus özellikle 21 Aralık 1963 sonrasında Türkiye’nin Kıbrıs Türklerine yardım bağlamında daha aktif bir rol almasıyla birlikte Dışişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Kıbrıs İşleri Planlama ve İcra Grubu (KİPİG), hemen bütün resmi yazışmalarda “İlgili” olarak geçen TMT Bayraktarlığı, Türkiye’nin Lefkoşa Büyükelçiliği ve Türkiye’de başta Kızılay Genel Müdürlüğü arasındaki yazışmaların, işbirliğinin ve Kıbrıs Türklerine yardım faaliyetlerinin bir koordinasyon ve dayanışma çerçevesinde yapılmış olduğudur:⁸³

“Kıbrıslı talebelerin yatma ve yaşelerine ait işler Kızılay Genel Merkezi’nce düzenlenmişti. Bu yolda vilayetimiz şimdiye kadar çeşitli teşebbüslerde bulunmuş ve bütün bu teşebbüslere müspet karşılık vermiştir. Emniyet Müdürlüğü’nün ekli yazıları ve bu yazıya bağlı listede adları gösterilen öğrenciler halen sıkıntı içinde bulunmaktadır. Milletçe aziz varlığımız telâkki ettiğimiz Kıbrıs’a yapa geldiğimiz fedakârlıkları devam ettireceğimiz muhakkaktır. Her sıkıntılı bir zamanın gerçek yardımcısı Kızılay’ımızın yardımları desteğimiz olmakta ve gönüllerimizi şükranla doldurmaktadır. Her halde arızı bir hal olduğuna inanarak yüksek tahsilde bulunan Kıbrıslı öğrencilerin istedikleri yardımın yapılmasına delâletlerinizi arz ve rica ederim.”

Aralık 1963 sonrasında da üniversite öğrencisi Kıbrıs Türkleri için yardım talepleri gelmeye devam eder:⁸⁴

“...İlgi: 24 Temmuz 1964 günü ve 20477 No.lu yazınız.

⁸³ KGMA. İstanbul Valisi Niyazi Akı imzasıyla 10 Ağustos 1964 tarih ve 2176 sayı ile Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen resmi yazı.

⁸⁴ KGMA. KTKD tarafından Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 31 Temmuz 1964 tarihli ve 27225 sayılı yazı.

Derneğimizi talebi üzerine Temmuz 1964 ayında 394 öğrenciye 150 şer liradan yardım yapılmak üzere karar verilmiş bulunan 59.100 liraya çok teşekkür ederiz. Ağustos 1964 ayında Türkiye’de yardıma muhtaç bulunan öğrenci sayısı şöyledir: İstanbul’da 104, Ankara’da 150, Adana’da 4, Antalya’da 4, Bursa’da 1 ve 263 toplam. 263 öğrenci için ayda 150 şer liradan 39.450 liranın Derneğimizin 4384 İş Bankası Merkez Müdürlüğü hesabına ödenmesine müsaade buyrulmasını diler, bu vesile ile minnet ve şükranlarımızın kabul buyrulmasını arz ederiz. Saygılarımızla.”

KTKD özellikle Türkiye’de üniversite eğitimlerine devam eden Kıbrıs Türk öğrenciler için bu dönemde de yardım talep etmeye devam edecektir⁸⁵

“Bugüne kadar tespit edebildiğimiz Kıbrıslı muhtaç öğrencilerin Kasım ayında yardıma ihtiyaç duyanların sayısı aşağıya çıkarılmıştır. Yeni gelenlerin daha önceki rakamı artırdığı müşahede edilecektir. Bunlardan ancak yardıma muhtaç olanlar listeye alınmıştır.

İstanbul:187, Ankara:232, Adana:4, Antalya:4, Bursa:1, Toplam: 428

Her öğrenciye 150 liradan olmak üzere 428x150=64.200 liranın İş Bankası Merkez Müdürlüğündeki 4384 No.lu hesabımıza yatırılması için gereken kararın alınarak Başkanlığımıza bildirilmesini rica eder, şimdiye kadar yapmak lütfunda bulunduğunuz yardımlardan dolayı minnet ve şükranlarımızın kabulünü dileriz.”

Aralık 1963 sonrasında KTKD ile Kızılay Genel Başkanlığı arasında gerek üniversite öğrencileri gerekse yardıma muhtaç hasta ve yaralılar için işbirliği ve yazışmalar kesintisiz devam eder:⁸⁶

“KTKD Genel Merkezi Ankara, 4 Aralık 1964

Zafer Meydanı, Âdil Han 23, Posta Kutusu 1085 Yenışehir - Ankara

Kızılay Genel Merkez Başkanlığı, Ankara

İlgi 27 Kasım 1964 gün ve 31662 No.lu yazıları.

Kıbrıslı muhtaç öğrenciler için Kasım 964 ayına kadar yapmış olduğunuz yardımlardan dolayı minnet ve şükranlarımızı bit kere daha tekrarlamayı bir borç telakki ediyoruz. Kasım 1964 ayı için talep ettiğimiz 64.200 liraya karşılık ancak 30.000 lira verileceği ve keyfiyetin hükümete bildirileceği kararı üzerine derneğimiz meseleyi kati bir hal şekline bağlamak ve Kızılay’ı daha fazla yükten kurtarmak için hükümete intikal ettirdik. Devlet Bakanı ve Başbakanı Yardımcısı Sayın Dr. Kemal Satır’a durum özel kalem müdürü vasıtası ile anlatılmış ve devamlı olarak takip edilmiştir. 2 Aralık 1964 günü vaki telefon konuşmamızda Kızılay’ın yetkilileri ile temas edildiği ve hükümetin yardım edecek durumda olmamasından dolayı Kızılay’ın yardım etmesi gerektiğinin söylediği ve Kızılay’ın da Kıbrıslı muhtaç çocukları aç bırakmamak için 30.000 lira uydurulup verilebileceğinin ifade edildiği bu itibarla Kızılay ile temasa geçmemiz bildirildi. Yukarıda verilen izahattan da anlaşılacağı veçhile Kıbrıslı muhtaç öğrencilere yardım edilmesi işi içine üzümlere yine sizlere müracaat etmek zorunda kalıyoruz. Bu konuda Başbakanlığa yazdığımız yazıyı sevk etmemeğe karar verdik. Yardım işinin tarafınızdan nasıl tedvir edileceğinin Başkanlığımıza acele olarak bildirilmesini önemle rica ederiz. Çünkü Kıbrıslı öğrenciler devamlı olarak bize müracaat etmekte ve son olarak tahsis edilmiş bulunan 30.000 lira 15 günlük olarak

⁸⁵ KGMA. KTKD tarafından Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 26 Ekim 1964 tarihli ve 36372/646 sayılı yazı.

⁸⁶ KGMA. KTKD tarafından Genel Başkan Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 4 Aralık 1964 tarihli ve 40797/856 sayılı yazı.

dağıtılmaktadır. Kati hareket hattımızın tespiti için Başkanlıklarının kararının bilinmesine zaruret olduğunun takdir edileceğine şüphe yoktur. Bu vesile ile teşekkürlerimizin kabulünü dileriz.”

21 Aralık 1963 tarihinde adada Rum saldırılarının başlamasının ardından Türkiye’de ki Kıbrıs Türklerinin tek sivil toplum örgütü olan KTKD de harekete geçer ve özellikle Kızılay ile işbirliği içerisinde gerek adadan getirilen yaralı ve hastaların hastanelere ve otellere yerleştirilmeleri gerekse Türkiye’de okuyan ancak çatışmalar nedeniyle adaya dönemeyen veya ekonomik sıkıntılar yaşayan öğrencilere yönelik girişimlerini hızlandırır.⁸⁷ 1964 yılının sonuna gelindiğinde Türkiye’de okuyan ve yardıma muhtaç öğrenciler için çalışmalar devam etmektedir.⁸⁸ 1964 yılında çok sıkı ve kesintisiz devam eden Kızılay ile KTKD arasındaki yazışma ve işbirliği faaliyetleri daha sonraki süreçte de aynı şekilde sürer ve gerek Türkiye’de okuyan Kıbrıs Türk üniversite öğrencileri, gerekse çeşitli sorunlar nedeniyle Türkiye’ye gelmek zorunda kalan Kıbrıs Türkleri için çalışmalar devam ettirilir.⁸⁹ Bu arada 22 Nisan 1965 tarihinde KTKD tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan müracaatla *“Kıbrıs davasında hükümetimizce alınan olumlu tedbirlerin devam ettirilmesi, Kıbrıs Türklerinin serbestçe gidiş-geliş ve haberleşmelerinin temin edilmesi, yüksek okullara devam eden Kıbrıslı öğrenciler için bütçede 1.500.000 liralık ödenek ayrılması, üniversite ve yüksek okullara devam eden Kıbrıslı Türk öğrencilere iş temin edilmesi, askerlik görevini Türkiye’de tamamlayan Türk vatandaşı Kıbrıslı insanların tekrar Kıbrıs’a dönebilmeleri için kanunda değişiklik yapılması, Kıbrıs için bastırılan yardım pullarının satışının artırılabilmesi maksadıyla ilave tedbirler alınması, KTKD tarafından hazırlanıp Dışişleri Bakanlığına teslim edilen kanun teklifleri ve önerilerin bir an önce görüşülerek biran önce karar bağlanması, spor-toto hâsılatından KTKD için de %1-2 oranında bir pay ayrılması, Kıbrıs’tan gelen hasta ve yaralı Kıbrıs Türklerinin ameliyat ve tedavilerinin parasız olarak üstlenilmesi, Türkiye radyolarında yayımlanmakta olan Kıbrıs için özel radyo programı yayın saatinin değiştirilmesi, Kıbrıs’la ilgili konularda KTKD’nin de fikir ve mütalaasının alınması ve sorulması, protokolde derneğe yer verilmesi”*⁹⁰ talep edilir.

Öte yandan KTKD tarafından daha sonraki dönemde de Kıbrıs Türklerine yönelik çeşitli yardım faaliyetleri söz konusudur ve bu noktada en büyük destek ise yine Kızılay’dan

⁸⁷ KGMA. KTKD tarafından Genel Başkan Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 21 Şubat 1964 tarihli ve 125 (464) sayılı yazı.

⁸⁸ KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 21 Aralık 1964 tarih ve 43288/1188 sayılı yazı.

⁸⁹ KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 11 Ocak 1965 tarih ve 245/451 sayılı yazı

⁹⁰ KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın tarafından 11 Mayıs 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 266 (2159/1335) sayılı yazı.

gelmektedir.⁹¹ Kızılay Genel Başkanlığı tarafından savaş mağduru Kıbrıs Türk'ü öğrencilere yönelik yardımlar daha sonraki süreçte de resmi yazılara “24 Mart 1965 günlü ve Yardım Müdürlüğü 7353 No.lu yazıları ile Derneğimize 30.000 lira yardıma karar verildiğini bildirmiş bulunuyorsunuz. Bu yardımınız da diğer yardımlar gibi son derecede makbule geçmiş bulunmaktadır. Halen başka hiçbir yerden hiçbir yardım temin edemediğimizi ifade ettiğimiz takdirde bunun öneminin takdir edileceğine şüphe yoktur. Şimdiye kadar Kızılay'ın yapmış olduğu yardım ve göstermek lütfunda bulunduğu yakın alaka cidden her türlü takdirin üstündedir. Bundan dolayı en içten gelen minnet ve şükranlarımızın kabul buyrulmasını rica eder, yardım ve desteğin esirgenmemesini önemle diler başarılar temenni ederiz.”⁹² şeklinde yansıyacaktır. Kızılay Genel Başkanlığına yapılan “Vatandaşlarımızdan İstanbul Işık Lisesi öğrencilerinden Tülin Özdemir ile Kandemir Özdemir'e KTKD'nce yapılmakta olan yardım, Şubat 1965'ten itibaren durdurulmuş bulunmaktadır. Tahsillerine devamı sağlamak gayesiyle, ailece muhtaç durumda olan bu iki vatandaşımıza münasip görülecek yardımın yapılmasına müsaadelerinizi rica eder, kıymetli yardımlarınıza teşekkürü bir borç bilirim.”⁹³ şeklindeki müracaat da öğrenciler ile ilgilidir. Bu arada Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla gönderilen Kıbrıs Türklerine yönelik bir yazıda ise “KTKD'den alınan 5 Mart 1965 tarih ve 19 sayılı yazıda 21 Şubat 1965 günü yapılan Genel Kurul toplantılarında, Kıbrıs hadiseleri dolayısıyla 1964 bütçelerine konulmuş olan 30.000 TL'nin yetmemesi üzerine Derneğimizden yardım teminine çalışıldığı, temin edilen 413.700 liralık yardımın tamamen muhtaç öğrencilere dağıtıldığı belirtilerek Genel Kurulda Kıbrıs'ta feci olayların başlamasından bugüne kadar büyük hizmetleri geçen Derneğimiz sayın üyelerine minnet ve şükranlarının duyulmasına karar verildiği bildirilmektedir. Mezkûr yazıda ayrıca, Derneğimizin Kasım 1964 ayına kadar yapmış olduğu yardımdan sonra, fonun bitmesinden dolayı yardım yapılamayacağını bildirilmesi üzerine keyfiyetin Hükümete intikal ettirildiği halde bugüne kadar hiçbir yerden yardım temin edilemediği, 1965 Mart ayında kendi imkânlarını zorlayarak şahsi teminat ve kefalet ile 200.000 liranın üzerinde yardım yaptıklarından ve 1965 Nisan ayı için 438 muhtaç Kıbrıslı öğrenciye yardım yapmak mecburiyetinde olduklarından, Derneklerini müşkül durumdan kurtarmak, muhtaç çocukları aç bırakmamak gayesiyle gerekli yardımın yapılması rica edilmektedir. Keyfiyeti takdir ve

⁹¹ KGMA. Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi İcra Heyeti Başkanlığı tarafından Asbaşkan Dr. Şemsi Kazım imzasıyla KTKD Genel Başkanlığına gönderilen 24 Eylül 1965 tarih ve 73/65 sayılı yazı.

⁹² KGMA. KTKD Genel Başkanı H. Fikret Alasya tarafından 8 Nisan 1965 tarih ve 40 (12897/2479) sayılı Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen yazı.

⁹³ KGMA. Kıbrıs Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan 4 Ağustos 1965 tarih ve 151/65 KONS (30147/1952) sayılı yazı.

*tensiplerinize arz ederim.*⁹⁴ denilmektedir. Aynı yıl içinde doğrudan KTKD vasıtasıyla yapılan “26 Temmuz 1965 gün ve 19399 no.lu yazılarınız ile Kıbrıslı muhtaç öğrencilere yardım olarak tevzi edilmek üzere 30.000 liranın banka hesabımız olan 4384’e yatırılmasına karar verildiği Başkanlığımıza bildirilmiştir. Şimdiye kadar sayın müesseseniz tarafından yapılmış bulunan muazzam yardımlara ilaveten bu yardımınız için de minnet ve şükranlarımızı arz eder, Kızılay’umuzun bu hayırseverliğini Kıbrıslı Türklerin hiçbir zaman unutamayacağını arz ederiz. Başta siz olmak üzere bütün ilgililere şükranlarımızı sunarız.”⁹⁵ açıklaması da bu konuyla ilgilidir.⁹⁶ KTKD tarafından Kıbrıs’tan üniversite eğitimi için Türkiye’ye gelen ve Ankara’daki üniversitelerde okumakta olan kız öğrenciler için açılan kız yurdunda bir revir yapılabilmesi amacıyla da müracaat edilen yer yine Kızılay Genel Başkanlığı olacaktır.⁹⁷

“Kıbrıslı Kız Öğrencilerin barınması için tesis etmiş olduğumuz 200 kişilik yurttaki bir revir açmış bulunuyoruz. Adı geçen revirde kullanılmak üzere bir ecza dolabı ile lüzumlu ilaçların Başkanlıkları tarafından temin edilmesine emir ve müsaade buyrulmasını rica ederken şimdiye kadar yapmış olduğunuz çok kıymetli yardım ve müzaheretten dolayı minnet ve şükranlarımızı sunarız. Bu konuda acele karar verilmesini bilhassa rica ederiz, çünkü halen 4 kız öğrenci hasta yatmaktadır. Saygılarımızla”

Bu kapsamda, 10 Ocak 1964- 15 Nisan 1965 döneminde Kızılay Genel Başkanlığı tarafından KTKD’ne yönelik olarak yapılan yardımlar ise şöyledir:⁹⁸

Tarih	Miktar (TL)
10 Ocak 1964	25.000 TL
13 Şubat 1964	43.050
21 Nisan 1964	86.700
18 Mayıs 1964	86.700
7 Ağustos 1964	59.100
5 Eylül 1964	39.540
16 Ekim 1964	43.700
3 Aralık 1964	30.000
31 Aralık 1964	30.000

⁹⁴ KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 10 Mart 1965 tarih ve 257 (1153/601) sayılı yazı.

⁹⁵ KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla 30 Temmuz 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 112 (26575/1721) sayılı yazı.

⁹⁶ KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla 5 Mart 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 19 (7838/554) sayılı yazı.

⁹⁷ KGMA. KTKD adına Genel Başkan Halil Fikret Alasya tarafından 9 Kasım 1965 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 225 sayılı yazı.

⁹⁸ KGMA. Türkiye Kızılay Derneği Genel Sekreteri Babür Ardahan tarafından Dışişleri Bakanlığı KİPİG Daire Başkanlığına gönderilen 9 Nisan 1965 tarih ve 9270 sayılı resmi yazı.

15 Mart 1965	30.000
TOPLAM:	473.700

KTKD tarafından 1966 yılının Şubat ayında Kızılay'a yapılan müracaat ise Ankara'da açılacak olan 250 öğrenci kapasiteli yurtla ilgili olarak bazı malzemelerin temini konusundadır.⁹⁹

“Kıbrıs'ta gelen son mücahit grubunun yerleştirilmesi ile ilgili olarak yapılan toplantılarda temsilciniz de bulunmuştur. Varılan karara göre Ankara'da 250 kişilik bir yurt açılacak ve Kızılay bu maksatla 250 ikili yatak, 250 yastık, 125 iki kişilik ve ikili ranza, 500 battaniye, 500 nevresim, 500 yatak çarşafı, 500 yastık kılıfı temin edecektir. Yurdun en geç 20 Şubat'ta açılması zaruri olduğundan gerekli tertibatın derhal alınmasını ehemmiyetle rica eder bu vesile ile minnet ve şükranlarımızı arz ederim.”

Kızılay Genel Başkanlığına KTKD tarafından yapılan bir başka öğrenci yurdu konulu talep ise söz konusu derneğin İzmir Şubesi kanalıyla gelir;¹⁰⁰

“Şubat 1966 tarihinde yavru vatan Kıbrıs'tan yurdumuza gelen Kıbrıslı mücahitlerin bir kısmı kayıtlı buldukları okullara devam etmek üzere şehrimize gelmişlerdi. Derneğimizi hami olarak gören bu öğrenciler kendilerine yatacak yer temin etmemiz için bize başvurmuşlar, fakat imkânsızlıklardan dilekleri yerine getirilememiştir. Bir müddet için şehrimizdeki bazı Kıbrıslı aileler yanında barındıktan sonra Haziran ve Temmuz aylarında tekrar açığa kalmışlardır. İzmir'in ve Ege'nin her gün artmakta olan talebe yurdu ihtiyacını da göz önünde tutarak gerektiği zaman Kıbrıs'tan gelmiş yoksul veya yaralı hemşerilerimizi de barındırabilecek, normal zamanlarda ise talebe yurdu şeklinde olacak bir yurt binasının açtırılması kararlaştırılmıştır. Yurt için gerekli hazırlıklar yapılarak İzmir'in mutena semti Alsancak'ta Cumhuriyet Bulvarı 262 numaralı binayı kira ile tutarak alt katını kitaplık, üst katını ise 25–30 kişilik talebe yurdu yapmak üzere çalışmalara başlamıştır. Bu meyanda şehrimizdeki boya fabrikaları ile konuşularak boya ve inşaat malzemesinin bila ücret temini sağlanmış; ancak ranza, şilte, yorgan, battaniye, çarşaf, yastık, yastık yüzü, gardirop, perdelik ve taban mefruşatı, komodin vs. ihtiyaçlarını karşılayamadık. Tedarik etmemize maddi bakımdan da imkân yoktur. Dileğimiz Derneğiniz elinde belirtmiş olduğumuz malzemelerden mevcut olanlardan imkân nispetinde yurt hizmetimiz için tahsis edilmesidir. Kutsal gayemizin gerçekleşmesi için elinizden gelen yardımları esirgemeyeceğinizi ümit eder saygılarımızın kabulünü rica ederim.”

Aynı konuyla ilgili olarak Kızılay Genel Başkanlığı'na daha sonra bir müracaat daha yapılacak ve özellikle 1963 sonrası dönemde Kıbrıs'ta çatışmalar katılan mücahit öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanacak yurdun temel gereksinimlerinin Kızılay tarafından temin edilmesi istenecektir.¹⁰¹

“Derneğimiz Faaliyetlerinden olan yeni yurt binası açma faaliyetlerimize yardım olarak teberru etmek lütfünde bulunduğunuz 30 adet yatak ve 30 adet battaniye

⁹⁹ KGMA. KTKD adına Genel Başkan Halil Fikret Alasya tarafından 3 Şubat 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 28 sayılı yazı.

¹⁰⁰ KGMA. KTKD İzmir Şubesi adına Mustafa Hüseyin tarafından 18 Ağustos 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 66/044 sayılı yazı.

¹⁰¹ KGMA. KTKD İzmir Şubesi adına Başkan Mustafa Hüseyin ve Sekreter H. Özpulat tarafından 10 Kasım 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 66/080 sayılı yazı.

alınmıştır; ancak yataklardan altı adedi 70x125x3 cm. olduğundan öğrenci ranzalarında kullanılması imkânsızdır. Bir diğer husus Derneğimiz Genel Başkanlığının 18 Ekim 1966 tarih, 112 sayılı yazılarında mezkûr yatak ve battaniyelerden ayrı 30 pike, 60 yatak çarşafı, 60 nevresim, 60 yastık kılıfının gönderileceğine dair Kızılay Genel Merkezince karar alındığı bildirilmektedir. Yurdumuzun faaliyete geçebilmesi için belirtmiş olduğumuz eksikliklerimizin tamamlanması için bir kere daha yardımlarınızı rica eder, neticenin işaretini peşin teşekkürlerimizle ayrıca rica ederiz.”

Türkiye’deki üniversitelerde okumakta olan Kıbrıs Türk’ü öğrencilere yönelik Kızılay yardımları KTKD vasıtasıyla daha sonraki süreçte de aksamadan devam etmektedir.¹⁰²

“ 25 Aralık 1965 gün G. Muh. Md.32785 sayılı emirleriniz karşılığıdır:

Kıbrıs Türk Kültür Derneği’ne 1964 yılında ödenmiş olan 27.750 liradan 27.500 liralık sarf evraki 8 Mayıs 1964 gün 3704 No.lu yazımıza ekli olarak gönderilmiştir. Bu kere Kıbrıs Türk Kültür Derneği İstanbul Bölge Başkanlığından Başkan Prof. Dr. Derviş Manizade imzası ile alınan 18 Mart 1967 tarihli yazıda bakiye 250 liranın imtihan harcı olarak makbuz mukabilinde üniversite veznesine yatırılmış olduğu bildirilerek 4 makbuz yazılarına ilişik olarak Müdürlüğümüze tevdi edilmiştir. Müdürlüğümüzce teslim alınmış olan mezkûr 250 liralık sarf evrakının mahsup edilmek üzere ilişik sunulduğunu arz ederiz.”

Kızılay Genel Başkanlığı ile KTKD arasında gerek Kıbrıs’tan gelen hasta ve yaralılar, gerekse Türkiye’de okuyan Kıbrıslı öğrencilerin sorunlarına yönelik çözüm arayışları konusunda irtibat hiç kesilmez ve Kızılay yapılan bütün yardım taleplerine cevap vermeye gayret eder.¹⁰³

“Derneğimize bağlı olarak halen Ankara’da biri kız diğerleri erkek olmak üzere dört yüksek öğrenim öğrenci yurdu faaliyette bulunmaktadır. Bunlardan Paris Caddesi Güvenlik Sokak No:47’deki kız talebe yurdunda 256 öğrenci barınmaktadır. Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:98’deki yurtda 280, Hanımeli Sokak No:47’deki yurtda 270 ve Yeşilyurt Sokak No.52’deki yurtda da 105 öğrenci vardır. Söz konusu yurtlarımızın ikisinde ecza dolabı mevcut ise de ilaç noksanı çoktur. Diğer ikisinde ecza dolabı ve ilaç yoktur. Bahis konusu yurtlarımıza ecza dolabı ve ilaç yardımı yapılmasını takdirlerinize arz ederim.”

Hemen ardından KTKD tarafından Kızılay Genel Başkanlığı’ndan talep edilenler ise Ankara’da bulunan ve tamamında Kıbrıslı öğrencilerin kaldığı yurtlardaki revirlerde kullanılmak üzere bazı ilaçlar ve tıbbi malzemedir;¹⁰⁴

“KTKD Genel Sekreterliğinden aldığımız ekte sunulan yazıda Paris Caddesi, Güvenlik Sokağı, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı ve Hanımeli Sokağı’ndaki yurtlarında bulunan Kıbrıslı soydaşlarımıza kullanılmak üzere ekli listede yazılı ilaçların temini rica edilmektedir. İstenilen ilaçlardan birçoğu Doğu depremi dolayısıyla bağış olarak gelen ve Etimesgut depomuzda bulunan ilaçlardan temin edilmiştir; ancak ekli listede cins ve

¹⁰² KGMA. Kızılay Derneği İstanbul Müdürlüğü tarafından 29 Mart 1967 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 2689 (10844) sayılı yazı.

¹⁰³ KGMA. Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Sekreteri Ülkü Cengizer imzasıyla Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 22 Eylül 1967 tarih ve 151-367/67.K sayılı yazı.

¹⁰⁴ KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 28 Kasım 1967 tarihli yazı.

miktarları yazılı ilaçlar veya benzeri depoda mevcut değildir. Bu ilaçların tahmini tutarı 939 liradır.

Netice:

Genel Müdürlüğümüz üç Kıbrıs talebe yurdunda bulunan öğrencilere lüzumu halinde kullanılmak üzere ekli listede yazılı ilaçlardan Etimesgut deposunda bulunanları buradan, 939 lira tutan ve depoda bulunmayan diğer ilaçlarında piyasadan Kıbrıs Fonu'ndan alınarak yurt doktoru Şekip Nazım Kantarcı nezaretinde kullanılmak üzere KTKD Genel Sekreterliğine teslimini uygun mütalaa ile tasviplerinize arz ederim”

Daha sonraki günlerde KTKD tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan müracaat ise söz konusu yurtlarda kalan Kıbrıslı öğrenciler için ihtiyaç duyulan battaniye temini hususundadır:¹⁰⁵

“Çeşitli sebeplerle adadan ayrılarak yüksek tahsillerini yapmak üzere Derneğimizin Ankara ve İstanbul'daki yurtlarına yerleştirilen sayıları 600'ü aşkın Kıbrıslı öğrencinin barındırılması için lüzumlu battaniye, yatak ve çarşaf ihtiyaçlarının karşılanması için Derneğimizce büyük gayretler sarf edilmiş ve imkânlarımızın son haddi de aşılmış bulunmaktadır. Bunlardan 250'den fazla öğrenci halen tek battaniye ile yetinmek durumunda bulunmaktadır. Günden güne artan soğuklar karşısında ihtiyaçları olan 260 battaniyenin bir ana hayır müessesesi olan Sayın Derneğinizce karşılanmasına müsaadelerini saygılarımla arz ederim.”

Kızılay Genel Başkanlığı da KTKD tarafından yapılan daha önceki müracaatlarda olduğu üzere bunlara elinden gelenin en iyisini yapmak ve olumlu cevap vermek suretiyle karşılık verir;¹⁰⁶

“KTKD'nin yüksek tahsil erkek talebe yurdu, kız talebe yurdu, Yeşilyurt ve Hanımeli erkek yurtlarında lüzumu halinde Kıbrıslı öğrencilere kullanılmak üzere ekli listede yazılı ilaçların Etimesgut Merkez Deposu'ndan verilmesine Yönetim Kurulumuzun 29 Kasım 1967 tarih ve 60 sayılı toplantısında karar verilmiştir. Hazırlanacak olan ilaçların Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Sekreterliğine teslim edilmek üzere Sağlık İşleri Müdürlüğüne gönderilmesine müsaadelerinizi ve gereği için müzekkeremizle ekinin Mallar Müdürlüğüne havalesini arz ederim.

Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Merkezi

Sümer Sokak No:20/2 Yenişehir/Ankara

Derneğinizin Yüksek Tahsil Erkek Talebe Yurdu Kız Talebe Yurdu, Yeşilyurt ve Hanımeli Erkek Yurtlarında lüzumu halinde Kıbrıslı öğrencilere kullanılmak üzere Derneğimizce verilen ilaçların listesi eklidir. İlaçlar Kızılay Sağlık İşleri Müdürlüğünde bulunmaktadır. Bu ilaçlara ait tasdikli üçer nüsha teslim senedi ile birlikte mesul bir memurun ilaçları almak üzere Sağlık İşleri Müdürlüğüne müracaatını rica ederiz.

Saygılarımızla”

Bu kapsamda Kızılay tarafından söz konusu yurtlara yapılan bir başka yardım ise battaniye hususundadır:¹⁰⁷

¹⁰⁵ KGMA. KTKD adına Genel Başkan Mehmet Ertuğruloğlu tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 12 Aralık 1967 tarih ve 179-428/67.K sayılı yazı.

¹⁰⁶ KGMA. Kızılay Sağlık İşleri Müdürü Dr. Fethi Muşkara imzasıyla 15 Aralık 1967 tarihinde Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen yazı.

“Ankara’da bulunan KTKD’ne yardım olarak 260 adet battaniye verilmesine, Yönetim Kurulumuzun 13 Aralık 1967 tarihli ve 62 sayılı toplantılarında karar verilmiştir. Bahis konusu battaniyelerin ilgili Derneğe teslim edilmek üzere müzekkeremizin Mallar Müdürlüğüne havale olunmasını müsaadelerine arz ederim

KTKD tarafından fakir ve muhtaç Kıbrıs Türklerine yönelik olarak yapılmak istenilen yardım faaliyetleri, kermes ve piyango çekilişleri de her zaman olduğu üzere Kızılay desteğiyle gerçekleşen faaliyetler olmuştur.¹⁰⁸

Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Başkanlığından alınan 18 Mart 1968 tarih ve 230–596/68.K. sayılı yazılarında 23 Mart 1968 Cumartesi günü akşamı Hotel Dedeman salonlarında, Kıbrıslı fakir ve yardıma muhtaç soydaşlarımız yararına bir gece tertiplemiş bulduklarını belirterek, piyangoya konulmak üzere eşya tahsis olunması talep edilmektedir. Etimesgut deposunda mevcut olup aşağıda cins ve miktarı belirtilen piyangoluk eşyanın yardım olarak verilmesini yüksek takdir ve müsaadelerine arz ederim.

<i>Diş tozu</i>	<i>25 Adet</i>	<i>Fermuar</i>	<i>25 Adet</i>
<i>Kravat</i>	<i>25 Adet</i>	<i>Jilet (20’lik)</i>	<i>50 Adet</i>
<i>Porselen çay fincanı</i>	<i>50 Adet</i>	<i>Kahve fincanı</i>	<i>50 Adet</i>
<i>Porselen kahve fincanı</i>	<i>50 Adet</i>	<i>Sigara tablası</i>	<i>25 Adet</i>
<i>Kül tablası</i>	<i>25 Adet”</i>		

Bu arada Kızılay tarafından yardım eli uzatılan Kıbrıslı öğrenciler sadece Ankara’da bulunanlar olmaz ve İstanbul’daki öğrenciler de Kızılay yardımlarından ve Kızılay desteğinden istifade etmektedirler.¹⁰⁹

“Malumları olduğu üzere 29 Ocak 1966 tarihinde Kıbrıs’tan yurdumuza dönmüş olan 512 öğrenciden halen 342’si Ankara’da, 148’i ise İstanbul’da bulunmaktadır. Ankara’ya gelen öğrenciler Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne emrindeki Atatürk Talebe Yurdu ile Cebeci Talebe Yurdu’na, sömestr tatili dolayısıyla memleketlerine gitmiş olan öğrencilerden boşalan yerlere geçici olarak yerleştirilmişlerdir. İstanbul’a giden öğrencilerin de yine bilindiği gibi, muvakkaten yerleştirilmeleri sağlanmıştır. Bahis konusu öğrencilerin sömestr tatilinin hitamından evvel halen buldukları yurtlardan alınarak başka bir yerde ikametlerinin sağlanması icap etmektedir. Konu ile ilgili olarak toplanmış bulunan ve Genel Başkanlığımızın da temsil edildiği Bakanlıklar arası Komite, Ankara’da 250, İstanbul’a ise 100 kişilik yeni birer yurt tesisine karar vermiş ve bununla ilgili olarak Bakanlıklar ve teşekküllerimize düşen giderleri tespit etmişlerdir. Bu meyanda Genel Başkanlığımız tarafından ilişik listede takdim edilen malzemenin temini ile Dışişleri Bakanlığınca karşılanacak bina kiralari ve zaruri diğer masraflarla ilgili mali formalitelerin zaman alması bakımından, bilahare iade edilmek üzere tarafınızdan KTKD’ne 300.000 liralık bir meblağın borç olarak verilmesi ve paranın İş Bankası/Ankara Merkez Müdürlüğündeki 4384 sayılı hesaplarına yatırılması kararlaştırılmıştır. Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

¹⁰⁷ KGMA. Kızılay Yardım İşleri Müdürü Dr. Fethi A. Saatçi imzasıyla 19 Aralık 1967 tarihinde Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen yazı.

¹⁰⁸ KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 20 Mart 1968 tarihli yazı.

¹⁰⁹ KGMA. Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz imzasıyla 12 Şubat 1968 tarihinde Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen yazı.

	<u>Ankara</u>	<u>İstanbul</u>
	<u>Adet</u>	<u>Adet</u>
Pamuk Yatak 12 Kg. 90 x 90	250	100
Çubuklu Battaniye	500	200
Pamuk Yastık 2 Kg. 45 x 90	250	100
45 x 90 Patiska Yastık Kılıfı	500	200
140 x 225 Patiska Yatak Çarşafı	500	200
110 x 25 Nevresim	500	200
Pike Tek Kişilik	250	100
Ranza İkili	125	50''

Aynı süreçte KTKD tarafından fakir Kıbrıs Türklerine yardım amaçlı olarak düzenlenen bir başka etkinlik ise 19 Mart 1969 günü İstanbul'da düzenlenendir ve bu faaliyet de Kızılay tarafından desteklenmiştir.¹¹⁰

“Kuruluş maksatları ve faaliyetleri yüksek derneklerince pekiyi bilinen ve genel menfaatlara hadim dernekler arasında bulunan Kıbrıs Türk Kültür Derneği, 19 Mart 1969 Çarşamba günü akşamı Marmara Oteli salonlarında Kıbrıslı fakir ve yardıma muhtaç soydaşlarımız yararına bir gece tertiplemiş bulunmaktadır. Bir miktar bilet ilişikte sunulmuştur. Bu gecede, geçmişte olduğu gibi hayırsever müessesenizin bir piyango tertibi suretiyle gecemize iştirak ederek yardımda bulunulmasını saygı ile arz ederim.”

TMT'nin Olmazsa Olmazı: Zir Vadisi ve Kıbrıslı Turistler

Kıbrıs yakın tarihinin en önemli mekânlarından birisi son derece önemli bir tarihi geçmişe sahip olan Zir Vadisi'dir. Bu vadinin tarihini Ankaralı gezgin ve fotoğraf sanatçısı Timur Özkan'ın kaleminden aktaralım:¹¹¹

“Ünlü gezgin ve gezi yazarı Evliya Çelebi 10 cilt halinde ve 6 bin sayfadan oluşan Seyahatname'sinin 2. cildinde Ankara gözlemlerini anlatır. Anadolu'yu, Kafkasya'yi, Orta Asya'yi ve Balkanlar'ı gezen Evliya'nın günlük konuşma dili ve akıcı bir üslupla yazdığı bu eserin her sayfasında dikkat çekici gözlem ve öyküler yer alır. Bunları okurken zaman zaman anlatılanların ne kadarının doğru, ne kadarının abartı olduğuna karar veremezsiniz. Evliya Çelebi'nin Ankara notları arasında yer alan ip cambazlarının öyküsü bunlardan biri olarak 300 yıl sonra bugün bile okuyanları şaşırtmakta, acaba doğru mu, abartı mı diye düşündürmektedir;

'Kırk senede bir cümle resenbazlar (ip cambazları) sözbirliği ederek toplanıp birbirlerini yola çekip imtihan etmek için İstanos Deresi'nde ve Anadolu'da Gedüz Kalesi kıyısında panayır kurup, ip cambazlığı ederler. Bizler dahi işsiz güçsüz adamlar bu dere içinde seyirlerine gidip gördük, mavi bulutlarda nihayet bulmuş yalçın kayalı dar boğazda kayaların yüksek tepesinde, bir kayadan bir kayaya sağlam frenk ipleri bağlayıp kayalar kesmesin diye iplerin başına postlar bağlayıp, güvenilir adamları silahlarıyla koymuşlar, üstatlar marifetini yaparken bir düşman ipi kesmeye diye gözcü

¹¹⁰ KGMA. KTKD Genel Başkanı Mehmet Ertuğroğlu tarafından Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 3 Mart 1969 tarih ve 96-440/69.K sayılı yazı.

¹¹¹ Bu açıklama ve bu yazıyla ilgili olarak vermek inceliğinde bulunduğu Zir Vadisi resimleri için Timur Özkan'a gönülden teşekkür ederiz.

tayin etmişler. Altı üstlü kayalarda nice bin adamlar toplanıp kayalar insanlarla tıklım tıklım dolmuş ve aşağı kent içinde akan ırmak kenarında bir hafta önce oturacak ve yatacak yerler yapmışlar, açık yerlere küçük ve büyük çadırlarını kurmuşlar, bu kadar bin Allah'ın kulu seyre durmuşlar. Ve Engürü (Ankara) Paşası'nun mehter takımı kütür kütür dövülüp, dua ve senadan sonra pehlivanlar birbirlerini muhabbet meydanına davet ettiler.'

Öykü böyle başlar ve sonra sıra ile Osmanlı coğrafyasının çeşitli bölgelerinden gelen ip cambazlarının hünerlerini nasıl gösterdiklerini anlatarak devam eder. İp cambazlarının panayır kurduğu İstanoz Deresi'nin bulunduğu eski adı Büyük İstanoz olan Yenikent, Ankara'ya 30 km uzaklıkta bulunan ve Ankaralı piknik severlerin iyi bildiği bir yerdir. Ayaş-Beypazarı yolu üzerindeki Yenikent'e geldiğinizde Gökler Köyü istikametinde içeri doğru giderseniz, birkaç kilometre sonra karşınıza tarihi Zagar Köprüsü çıkar. İşte burası ip cambazlarının toplandığı eski Zir Köyü'nün girişidir, köprüden sonra Zir Deresi boyunca devam ederseniz, o dönemde ip bağlanarak gösteri yapılan ve Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde anlatılan yalçın kayalara ulaşırsınız. Zir, Büyük İstanoz'un daha sonraki adıdır. 1950'li yıllarda bir toprak kayması sonucu yeri değiştirilen Zir Köyü (Bucuk Köyü'yle birlikte) Yenikent adını almış. Zir Deresi'ni haritalarda ararsanız bulamazsınız çünkü adı artık Ova Çayı'dır ama halk arasında hala Zir olarak anılmaktadır. Büyük İstanoz döneminde, kasabanın giriş ve çıkışında yer aldığı yazılan iki kapı bugün yoktur. Zir döneminden ise girişteki köprüden başka bir de cami kalıntısı bulunmaktadır. Bir zamanların 1000 evli, çarşılı, camili, hamamlı Büyük İstanoz kasabası geçimini sof işleyerek sağlamaktaymış. Bugün Yenikent 10 bin nüfuslu ve geçimini kısmen tarım ve sebzeçilikle sağlayan bir ilçe. Hafta sonlarında buraya piknik yapmaya gelen Ankaralılar yol boyunca yer alan ve içlerindeki mağaralarıyla dikkat çeken bu kayalıkların 300 yıl öncesini pek bilmez. Turizmden pay kapmak için her yerde birbirleriyle yarışan yerel yöneticiler neden bu bölgeyi tanıtmak için bir girişimde bulunmaz? Bir ölçüde de olsa korunmaya çalışılan piknik alanı Evliya Çelebi'nin adı verilerek çağdaş şekilde düzenlenemez mi? Tepeler arasına sembolik ipler gerilerek 'ip cambazlarının imtihanı' canlandırılmaz mı? Evliya Çelebi'nin isimlerini vererek hünerlerini tek tek anlattığı Üsküdarlı Cambaz Sipahi Mahmut Çelebi, Ispartalı Pehlivan Civelek Ali, Harputlu Pehlivan Suca, Tokatlı Hasan Zarıl Pehlivan, Kerkerli Pehlivan Sahrab, Mağribli Pehlivan, Arapkirli Pehlivan Selim, Cerbeli Pehlivan Nasrettin ve Galatalı Kızkapan Pehlivan Süleyman'ın anıları temsili resimlerle yaşatılmaz mı? Hatta her yıl bir festival düzenlenerek giderek unutulmaya başlayan ip cambazlığı sanatı yeniden canlandırılabilir, yine böyle bir festival kapsamında her yıl gezi yazıları yarışması düzenlenerek en büyük gezi yazarı Evliya Çelebi'ye sahip çıkılabilir. Kısacası Büyük İstanoz'dan ve Zir'den devraldığı tarihi nedeniyle Yenikent Anadolu'da kültür turizminin keşfedilmeyi bekleyen yerleri arasında bulunuyor ve hem yöneticilerinden hem de biz gezginlerden daha çok ilgiyi hak ediyor.”

Zir Kampı'nda yapılan eğitimin ismi ise “Hasrete Gitmek”tir¹¹² ve bir ay süreli olan bu eğitimlerde temel askerlik öğrenenler ayrıca silah bakımı, telsiz, eğitim, komando şeklinde bir ihtisaslaşmaya geçtikten sonra tekrar Kıbrıs'a dönerler.¹¹³ Özellikle Kıbrıs'tan ayrılırken İngilizlerin ve Rumların dikkatini çekmeme konusunda son derece dikkatli davranan TMT yönetimi Zir Kampı'nda eğitim görmek üzere gönderilecek olanların mantıklı sebeplerle çalıştıkları iş yerlerinden mazeret belirterek ayrılmalarını sağlar ve bölgelerdeki

¹¹² KTMA, TMT Arşivi. Dosya. No. 1188/37 ve 298/007.

¹¹³ Emekli General Kamil Önceler, “TMT ve Mücadele Güven”, **Mücahit Dergisi TMT Özel Sayısı**, Kıbrıs Türk Mücahitler Derneği, Lefkoşa, 1 Ağustos 1998, s. 19.

Sancaktarlıklar vasıtasıyla onları Adana veya Ankara'ya gönderir. Ankara'da da bir arada bulunmalarının önüne geçebilmek için farklı adresler ve farklı oteller tercih edilir. İnsanlar uçakta karşılaştıkları tanıdıklarının bile TMT üyesi olduğunu bilmediğinden onların Zir'de eğitim yapacaklarını aklından bile geçirmez veya tahmin etse bile bu konuda en küçük bir imada dahi bulunmaz. Bazen de TMT faaliyetlerine destek olmadığı veya Rum yanlısı olarak düşündükleri bazı Kıbrıs Türklerinin Zir Kampı'nda görev yaptığını gördüklerinde de şaşırırlar. TMT Mağusa bölge sorumlusu Necati Kovanbey ise Türkiye'de yapılan bu eğitimi “*ham karargâh eğitimi*” olarak isimlendirir.¹¹⁴ Bu kampta görev yapan ve daha sonraki süreçte Kıbrıs'a da gelerek TMT mücadelesinin içerisinde yer alan subaylar arasında Kemal Karakullukçu, Osman Nalbant, Bedri Erkan, Cemal Akkan, Kamil Önceler, Şefkatullah Yalaz da bulunmaktadır.

Kıbrıs'taki TMT yönetimi kadar Ankara'daki yetkililer de gizlilik konusunda son derece dikkatli ve ketum davranmaktadırlar. Ankara'da farklı otellere yerleştirilen ve kamuoyunun dikkatini çekmelerinin önüne geçilen bu “*Kıbrıslı turistler*” daha sonra Zir Kampı'na götürüldüklerinde sivil elbiselerinden arındırılırlar ve ceplerindeki sigara paketine varıncaya kadar teslim etmeleri veya imha etmeleri istenir.¹¹⁵ Tek bir kampın yeterli olmaması sebebiyle Eylül 1959 tarihinden itibaren faaliyete geçen Antalya-Kemer yolu üzerinde orman içerisinde askeri kampa gelen Kıbrıs Türkleri ise 1 aylık eğitim sonrasında adaya dönerek burada yeni eğitime alınanların eğitimlerine yardımcı olurlar.¹¹⁶ Bu kampın komutanı Binbaşı Şadi Demirbilek'tir ve kampın lojistik desteği Albay Naim Tan'ın komutanlığını yaptığı Eğirdir Dağ Komando Okulu Komutanlığı tarafından karşılanmaktadır.¹¹⁷ Antalya-Kemer yolu üzerinde ormanlık arazide böyle bir ikinci kampın açılmasının sebebi ise o dönemde Kıbrıs'tan Antalya'ya direk gemi seferlerinin bulunması, kampın doğal çevre itibarıyla gözlerden uzak olması ve en önemlisi de lojistik destek sağlanacak Eğirdir Dağ Komando Okulu Komutanlığı'na son derece yakın bir bölgede bulunmasıdır.

TMT mensuplarının eğitimin yapılacağı asıl kamp ise Ankara-Ayaş yakınlarındadır ve şehre yaklaşık 40 kilometre mesafede bulunan bu kamp Zir köyünde kurulur. Eğitim

¹¹⁴TMT Mağusa Bölge Sorumlusu Necati Kovanbey'den aktaran Mücahit Komutanları Derneği, **Sancaktan Gaziliğe Mağusa**, Mücahit Komutanları Derneği Yay., Mağusa, Şubat 2001, s. 35.

¹¹⁵ Özellikle eğitim için araziye çıkıldığında eğitilen personelin içip de sağa sola attığı değişik markalı sigaraların başta bölgede hayvan otlatan çobanlar olmak üzere alınan tedbirlerden birisi de sigaraların derhal toplanması ve içenlere garnizon içerisinde ve yerli sigara içmelerinin bildirilmesidir. TMT Mağusa Sancağı mensubu Mert kod isimli Petek Beyi Necmi Gençay ile 27 Temmuz 2005 tarihinde Gazi Mağusa'da yapılan görüşme.

¹¹⁶ Erdoğan Balcılar ile 15 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa'da yapılan görüşme.

¹¹⁷ İsmail Tansu, **Aslında Hiç Kimse Uyumuyordu**, Minpa Matbaacılık, Ankara, s. 105.

maksadıyla kullanılmak üzere yeniden düzenlenecek olan tesis Tarım Bakanlığı'na ait terk edilmiş bir çiftliktir ve söz konusu çiftlik Tarım Bakanlığı'ndan alınarak Kıbrıs'tan 20–25 kişilik gruplar halinde TMT mensupları eğitim için buraya gelmeye başlar.¹¹⁸

“Zir Kampı, Ziraat Bakanlığı'ndan alındıktan sonra karakol haline getirildi. Bizim için son derece uygun bir kamp haline getirildi. Kıbrıs'tan eğitim için gelen gençler de buraya gelerek sanki karakolda görevlilermiş gibi elbiselerini değiştiriyorlar ve hiç kimsenin haberi olmadan burada eğitimlerini tamamlıyorlardı. Kampta bu eğitim görenlere iğşe, ibate ve barınakla ilgili değişik hizmetler vermek üzere bir de birlik bulunuyordu.”

Bu kampta eğitim gören Kıbrıslı gençlerin sağlık problemleriyle yakından ilgilenmek üzere GATA'dan görevlendirilmiş bir doktorlar heyeti de her hafta muntazam olarak kampı ziyaret etmekte ve sağlık problemlerine çözüm getirmektedir. Bu askeri tesisle ilgili temel prensip de TMT'nin bütün faaliyetlerinde olduğu üzere gizliliklidir. Kıbrıs'taki karargâhın bildirdiği isimler turist olarak Ankara'ya ayak basar basmaz doğrudan kampa götürülür, askeri eğitim elbiseleri dağıtılır ve bunların burada tatbikat provası yapan acemi askerler olduğu görüntüsü verilerek meraklı bakışlardan kurtulmaya çalışılır.¹¹⁹

“...Ben ilk defa 59'un Ekim ayında Zir'e gönderildiğimde bana yine Mustafa Ali Rıza Bey gece geldi ve 'Cuma akşamı, yarın gece sen Türkiye'ye gideceksin.' dedi. Ben o zaman daha genç bir memurdum. 'Ee izin falan.' dedim. 'İzin beni ilgilendirmez. Ben sana bu emri tebliğ ediyorum. Sen yarın gece Ankara'ya gideceksin. Bir aylık eğitime gideceksin.' dedi. Bana biletimi, pasaportumu, her şeyimi getirdi. Ertesi gün, nişanlıma 'Ben gidiyorum. Ben daireden ararlarsa onlara 'Hasta oldu. Türkiye'ye yolladılar.' diyeceksin. Hafta sonu olduğu için böyle.' dedim. Gâvur bunu kabul eder mi etmez mi o ayrı mesele. Biz bindik uçağa gittik ve 1 ay sonra da döndük. Evden birkaç defa aradılar 'Ee ne oldu? Hasta oldu. Muazzam bir ağrı, bir sancı ve Türkiye'ye gitti.' dediler. Biz de 1 aylık eğitimi bitirdik. Elimize bir hasta raporu verdi doktor. O hasta raporunu Ankara'da İngiliz konsolosluğuna tasdik ettirdim, getirdim. O zaman mevzuat öyleydi. 45 gün kaldım ben Ankara'da ve 45 gün bana maaş ödemediler. Ödeme yapmadılar ve maaşımı kestiler. Beni özel izinli saydılar. Aksi halde bizi asmaları lazımdı. Yani bizim aldığımız risk nedir? Bu da bizim kararlılığımızı gösterir. Artık kendimizi bu davaya adanmıştık...”

Teorik derslerle gizli harekâtın inceliklerinin öğrenilmesinden sonra tatbiki eğitimler ve atış eğitimleri yapılır ve eğitim süresinin sonunda sivil kıyafetlerle “Kıbrıslı turistler” tekrar Kıbrıs'a dönerler. Haziran 1958 tarihinde görüşmelerde bulunmak üzere Ankara'ya gelen Dr. Fazıl Küçük ve Rauf Denктаş'tan bu kampta eğitilmek üzere Ankara ve İstanbul'da eğitim gören güvenilir Kıbrıslı gençler temin etmeleri istenir. Bu işlerle ilgilenmek üzere görev verilen Dr. Burhan Nalbantoğlu da çalışmalarını bu yönde hızlandırır.¹²⁰

¹¹⁸ Emekli Albay İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

¹¹⁹ TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne'de yapılan görüşme.

¹²⁰ Emekli Albay İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

“Doktor Burhan Nalbantoğlu, Kıbrıs’a dönünceye kadar 4–5 ay benim sağ kolum oldu. Kıbrıs Türk Kültür Derneği’nde Ertuğruloğlu bize yardımcı olurken, Nalbantoğlu da Kıbrıslı gençlerin temini ve teşkilat için çalışmaları konusunda faaliyetlerde bulunuyordu.”

Bu üniversiteli gençlerin eğitimi konusunda teşkilata yardımcı olanlar ise Hürriyet Ankara temsilcisi Necati Zincirkıran aracılığıyla teşkilata dâhil edilen Aydın Samioğlu, Kubilay Çaydamlı ve Ali Süha’dır;¹²¹

“...Türk hükümetince TMT resmen kurulduktan sonra Türk Dışişleri Bakanlığı’nın tavsiyesi üzerine ben de TMT saflarına Ankara’da katıldım. TMT’ye girişim şöyle oldu; Bir gün saat 17.00 sularında evde otururken Hürriyet gazetesi temsilcisi Necati Zincirkıran beni ziyarete geldi. Getirdiği arkadaşı gazeteci olarak tanıştırdı ve benden Kıbrıs hakkında bilgi almak istediğini söyledi. Birlikte Kızılay’a doğru yürümeye başladık. Kızılay’a geldiğimiz zaman bizi yalnız bıraktı ve gazeteci olarak tanıştırdığı kimse kimliğini açıkladı ve Özel Harp Dairesi’nden Binbaşı İsmail Tansu Bey olduğunu söyledi ve bana TMT’ye girme teklifinde bulundu. Bunun benim için bir şeref olduğunu söyledim. Ancak benim Ankara’da bir takım görevlerim olduğunu söyledim ve sıraladım. Basınla içli dışlı olduğumu, Millî Eğitim Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı’nda bazı üst düzey yetkililerle sıkı ilişki içinde olduğumu söyledim. Biz de böyle bir kişi arıyoruz dedi ve TMT’de görevlerime ilaveten diğer bütün görevlerimi aynen devam ettireceğimi söyledi. Bana bir haftalık özel eğitimden sonra görev vermeye başladılar. İlk görevim Şubat ve yaz aylarında tespit edeceğim öğrencileri eğitime gönderip TMT’ye almalarıydı. Bir takım kıstaslar verdiler. Önce öğretmen olanlara öncelik tanınacak, hiç ayrımcılık olmayacak. Öğretmenlikten geldiğim için, çözüm de öğrenci olduğu için hiçbir zorluk çekmedim. 1958’den 19 Ağustos 1960’a kadar bu görevi yaptım. 400’e yakın öğrenciyi eğitime gönderdim. 16 Ağustos 1960’da görevimi tamamlayıp görevimi KTKD Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu’na bıraktım. Benim yetkilerim Ankara Üniversitesi ve yüksek okullar dâhilindeydi. Bu görevlere devam ederken bana ikinci bir görev verdiler. İstanbul’a gidip TMT’nin nüve kadrosunu kuracaktım. İstanbul’a gittim ve TMT’nin nüve kadrosunu kurdum. Bu kadroda Harid Fedai, Güner Çakmak, Salih Coşar, Burhan Tuna bulunmaktaydı. Yukarıda isimlerini verdiğim kişilerle nüve kadrosunu kurduktan ve yemin ettirdikten sonra onlar verilen direktif uyarınca İlahiyat Fakültesi öğretim görevlilerinden Prof. Dr. Nihat Keklik ile Beyazıt’ta bir kahvehanede buluşturdum. Tanıştılar ve resmi direktifleri Sayın Profesörden alacaklardır öğrenciler. Bu görevi bir hafta içinde yaptıktan sonra Ankara’ya döndüm. İstanbul’daki öğrencilere ben karışmadım. Özetle TMT yalnız askerlerden mürekkep değildir. Gazetecisiyle, diplomattıyla, profesörüyle TMT’ye alıyorduk...”

Önceleri KTKD’nde eğitilen bu sekiz genç TMT lideri Rıza Vuruşkan’ın telsiz operatörlüğünü de yapacak olan Vefa Besim (Atalay) ile beraber daha sonra Kıbrıs öğrenci yurdunda eğitimlerine devam ederler.¹²² 6 Ağustos 1958 tarihinde ilk eğitime başlayan Kıbrıslı gençler İsmail Sadıkoğlu, Mustafa N. Ali, Osman Mehmet, Ertan Rüstem, Kamil Özkaloğlu, Yaşar Mertcan, Muhip Hüseyin, Mesut Nazım Merter ve Vefa Besim’den sonra 20 Ağustos 1958 tarihinde Kıbrıs’tan gelen İbrahim Abdullah, Tuncer Baha ve İsmet Korkut

¹²¹ Aydın Samioğlu ile 9 Aralık 2004 tarihinde Lefkoşa’da yapılan görüşme.

¹²² Daha sonraki dönemlerde bu kampta eğitimden geçenler sadece Kıbrıs’tan gelen TMT mensupları değildir. Ayrıca “Türkiye’de eğitimini tamamlayan her Kıbrıslı Türk kampa gelir, eğitimini tamamlar ve tekrar Kıbrıs’a döner.” TMT Limasol Sancağı mensubu Aydın Aygın ile 20 Ağustos 2004 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

eğitimlerini 20 Eylül 1958’de tamamlar. Telsiz operatörü olan Vefa Besim ise eğitimini 29 Eylül 1958 günü bitirir. Ancak bu noktada Tümgeneral Daniş Karabelen’in yukarıda verilmiş olan yazısındaki Dr. Burhan Nalbantoğlu, Saydam Ahmet, Salih M. Boyacı, Mehmet A. Akpınar, Salih Biray, İsmet Cin ve Hilmi Şevket’in kendi imkânlarıyla Haziran 1958 sonrasında Genelkurmay Başkanlığı’na müracaatları sonrasında eğitime alındıkları da göz ardı edilmemeli ve Zir Kampı’ndaki eğitimlerin ilk grubu olarak kabul edilmelidirler. 22 Eylül–22 Ekim 1958 arasında ise Ziya Abdülkadir, Mustafa Mehmet Haliloğlu, Cemal Ötün, Hüseyin Sarı, Durmuş Hasan Avcı, Mustafa Cemil, Mustafa Ahmet, Hasan Ali, Alpay Mustafa, Mahmut Hüdaverdi eğitim için Kıbrıs’tan gelirler. 1 Kasım–1 Aralık 1958 döneminde ise Şinasi Ali, Besim Salih, merhum Nevzat Uzunoğlu, Erol Kazım, Fikret Orhan, Hasan Mulla Mustafa, Ali Hüseyin, Mustafa Hüseyin, Salih Mehmet, Mehmet Mustafa Nuri, Mehmet Cafer, Mehmet Osman, Hüsnü Hüseyin, Hasan İsmail, Selim Süleyman, Salih Hasan eğitim için Kıbrıs’tan gelirler.¹²³ Bu gruplara katılanlar arasında Limasol’dan öğretmen Selçuk Ahmet, Hasan Karatay, Ziya Rızkı, Sevim Ebeoğlu, Tahsin Silku, Hasan Öztürk¹²⁴ de bulunmaktadır;¹²⁵

“Zir kampında tamamen gizli harekât yöntemine göre eğitiliyorduk. Kampta sayımız 50 ila 70 arasında değişiyordu. Ayrı ayrı çadırlarda kalıyorduk. Eğitim gece tatbikatlar şeklinde, gündüz nazari dersler şeklinde yapılırdı. Geceleri çok güzel tatbikatlar yapılırdı. Baskın, pusu, haberleşme, kimliği gizleme gibi çok önemli, çok güzel tatbikatlar yapılırdı. Mesela bizi arabayla tanımadığımız bir yere bırakırlardı. Yol bulacaksınız veya gidip oradaki şahıslardan soracaksınız. Çıkış yolunu nasıl bulacaksınız? Kendinizi nasıl tanıtacaksınız? Hatta Erenköylü bir arkadaşımızın lehçe farkı olduğu için Türk olduğuna kanaat getiremediler. Aldılar götürdüler kendisini içeriye ve pantolonunu indirip baktılar sünnetli mi değil mi diye. Kamp çok heyecanlıydı. Bir tatbikat yaparsınız. Derler ki ‘Bu akşam aldığımız bir emre göre.’ Buna göre bazı arkadaşlarımıza cesaretini ölçmek için mesajlar gönderirdik mezarlığın içinde. Bakalım geceleyin mezarlığa girebilir mi? Yahut da geceleyin bir mağaraya girebilir mi? Gerçekten de ne isterse olsun bir TMT’ci gururuna yediremezdi ve korksa dahi yapardı, ederdı. ‘Bu ölümden başka bir şey değil.’ derdi. Çok başarılı eksersizler yaptık orada. Ondan sonra da yaptırıldık...”

Zir’de verilen eğitim sırasında eğitime gelen personel açlığa tahammül konusunun yanı sıra geceleyin karanlık bir bölgede bırakılma (mezarlık gibi تنها ve nispeten insanı rahatsız eden şartlarda araziye veya ormana götürülerek burada cesareti, stres ve panik duygusu test edilir) ve dayanıklılık testinden geçirilerek bütün gün arazide kalmaları sağlanır. Personel bu eğitimlerin ardından da gece eğitimlerine dâhil edilerir, birliğe ancak sabaha karşı

¹²³ TMT Lefkoşa Sancağı Kovanbeyi merhum Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003 tarihinde yapılan görüşme.

¹²⁴ TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

¹²⁵ TMT Derneği Başkanı Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

ve “40 kişiysek bunların 25-30’u yorgunluktan patır patır dökülerek”¹²⁶ döner ve ayrıca yön bulma eğitiminden geçirilirler.¹²⁷ Necati Kovanbey ise TMT’nın ilk döneminde bu kampa 110 TMT mensubunun gittiğini belirtir,¹²⁸

“TMT kuruluşunun ilk döneminde anavatana ham karargâh eğitimine 110 TMT mensubu göndermiştir. Bu arkadaşlar Özel Harp Dairesi’ne bağlı olarak gayri nizami savaş eğitimine tabi tutulmuşlardır. Bizleri iyi birer Türk milliyetçisi olarak yetiştiren ve yeraltı savaş ve direniş yöntemlerini en hassas bilgi ve tekniklerle öğreten hocalarımız Turgut Sökmen, Nurettin Çerkez, Osman Tütüncü ve Cemal Aktan’ı şükran ve minnetle anarım...”

Çeşitli vesilelerle Ankara’ya gelen Kıbrıs Türk toplumu lideri Rauf Denктаş da zaman zaman bu kampa gelerek faaliyetleri yakından takip etmiş, TMT mensuplarıyla sohbetler ederek, onların millî duygularını okşayıcı konuşmalar yapmıştır.¹²⁹ Kurs sonunda yapılan yemin törenleri Türk Silahlı Kuvvetleri’ndekine benzer şekilde yapılır ve bu yemin törenlerine bazı özel misafirler de davet edilir. Bu davetlilerden bir tanesi de KTKD Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu’dur. Ayrıca TMT’nın Türkiye’deki Başkanı Tümğ. Daniş Karabelen ve Genelkurmay 2. Başkanı Org. Cevdet Sunay da bu törenlere katılırlar.¹³⁰

“Tabanca, piyade tüfeği, Bren, Sten kurma ve bozma, el bombası atışı, baskın düzenleme eğitimi gördük. Biz de onlara (eğitmenlere) ‘Bize bazukayı, havanı öğretin.’ dedik. ‘Ne yapacaksınız? Biz bir hadise olduktan 24 saat sonra geleceğiz.’ dediler ama maalesef 24 saat sonra değil 11 yıl bekledik. Biz de şişte kebab olduk. Yine de Türkiye bir gün gelecek, Türkiye bir gün gelecek.”

Bu kampta eğitici olarak görev yapanlardan birisi de Baf Bölgesinde ki TMT bünyesinde görev yapacak olan Kamil Önceler’dir;¹³¹

“...Bir gün ilgili olduğum komutanlıktan Türkiye’ye eğitim için gelecek mücahitlerle ilgili bir emir almıştım ve çok sevinmiştim. Çünkü bu emir içindeki ateşi alevlendirmiş ve sevgi dolu heyecanla birleşmişti. Hemen gerekli hazırlıkları yaparak talimata göre gelenleri karşılıyordum. Bulduğumuz ilin dışında, تنها ve eğitime uygun bir yerinde karargâh kurarak eğitime devam ediyorduk. Mücahitler adada sıkı tedbirler alan Rum hükümetinin dikkatini çekmemek için büyük bir gizlilik içinde, her fırsattan istifade ederek ve küçük gruplar halinde eğitime katılıyorlardı. Eğitim için büyük fedakârlıklarla ve sağlayabildikleri kısa müddetler için de olsa katılarak daha fazla bilgi edinmek maksadıyla eğitime büyük ilgi gösteriyorlar, sorular soruyorlardı... TMT yalnız Kıbrıs’tan değil, anavatan Türkiye’den de arzu edenleri ve mücahitlik mertebesine yükselmek isteyenleri göreve davet etmiştir. Bu davete icabet edenlerden Kıbrıs Türkünün hürriyet davasına baş koyarak hizmet edip yücelmeleri için başarılı

¹²⁶ TMT Mağusa Sancağı mensubu Mert kod isimli Necmi Gençay ile 27 Temmuz 2005 tarihinde G.Mağusa’da yapılan görüşme.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ TMT Mağusa Bölge Sorumlusu Necati Kovanbey’den aktaran Mücahit Komutanları Derneği, **Sancaktan Gaziliğe Mağusa**, Mücahit Komutanları Derneği Yay., Mağusa, Şubat 2001, s. 35.

¹²⁹ İsmail Tansu, “Kıbrıs’ın Özgürlük Mücadelesi; TMT”, **Kıbrıs Mektubu**, Ankara, Kasım 1996, s. 9.

¹³⁰ TMT Limasol kadrosundan merhum Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

¹³¹ Emekli General Kamil Önceler (Hüseyin Önder), “TMT ve Mücahide Güven”, **Mücahit Dergisi Özel Sayısı**, Lefkoşa, 1 Ağustos 1998, s. 19.

gayretlerini beklemiştir. Davete katılanlardan bazıları eğitim veya başka nedenlerle pek çok mücahit tarafından tanınmış ve kurallara göre emniyeti zayıflamış kişilerdi. Gizli teşkilat esaslarına göre bunlara orada görev verilmemesi gerekirken, sırf Kıbrıs Türk mücahidinin iman dolu yüce karakterine ve üstün vatan sevgisine güvenden doğan inançla hizmete gelenler, gizli harekât tekniğinin şartlarını hiçe sayarak göreve devam etmişlerdir... Bu şahısların gelişleri bir ihbar konusu değil, mücahitler için bir moral konusu olmuştur. Şöyle ki; mücahitler Türkiye’de karşılaştıkları bu şahısları Kıbrıs’ta da görünce, kimseye hissettirmeden ‘Hocamız gelmiş. Komutan gelmiş.’ diyerek birbirlerine göstermek suretiyle neşe içinde, saygı ve sevgilerini belirten tebessümlerini sunmuşlardır...”

Sonuç:

Kıbrıs Türk mücadele tarihi Kıbrıs Türklerinin 1878’de adanın İngiliz yönetimine geçmesinin ardından başlattıkları Anadolu, Akdeniz ve anavatan özlemlerinin de bir yansıması gibidir adeta. 1950’li yıllarda EOKA karşısında başlatılan meşru direniş sürecinde de Kıbrıs Türkleri kendilerini anavatan bildikleri Türkiye’den ayrı düşünmemişler ve dertlerine çareyi hep bu topraklarda aramışlardır. Bu mücadelenin içinde şu veya bu şekilde pek çok insan taşın altına elini sokmuş ve mücadeleye destek vermiştir. Bugüne kadar bu dönemle ilgili olarak yapılan çalışmalarda kişiler ön plana çıkartılmakla birlikte mekânlar hep ikinci planda kalmış, unutulmuş veya görmezden gelinmiştir. Oysa belki de günde yüzlerce kişinin önünden geçtiği, sahilde durup Akdeniz’i seyrettiği Yoğunduar, Antalya’yı Mersin’e bağlayan yolun üzerindeki tarihi Gilindre, Türkiye’nin Anamur’dan sonra en büyük muz potansiyelinin bulunduğu Kaledran hakkında Kıbrıs’la ilintili olarak neredeyse hiçbir şey bilinmiyor. Vehbi Mahmutoğlu ve arkadaşlarıyla başlayan Bereketçilik faaliyetleri esasında sadece demografik özellikleri bağlamında değil, tarihsel geçmiş yönüyle de Kıbrıs Türkleriyle Türkiye’nin ayrılmaz bir bütünün parçaları olduğunu göstermiştir. Kıbrıs Türklerinin meşruiyet, var olma ve hukuk mücadelesinde her zaman yanlarında olan Türkiye bunu 60 yıl önce yaptığı gibi 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’yla da meşru garantörlük haklarını kullanmaktan çekinmemiştir. Bu çalışma biraz da Akdeniz’in iki yakasında birbirlerine özlemle bakan coğrafyanın hikayesini ortaya koyabilmek amacıyla kaleme alınmıştır.

KAYNAKÇA:

Kitaplar:

DELEON Jak, **Beyoğlu’nda Beyaz Ruslar**, Sesli Kitaplar Yayıncılık; İstanbul.

GÜRBÜZ Hacı - UYSAL Özge F., **Anamur ve Çevresi**, Gürbüz Reklam Ajansı Yay., Anamur, Ağustos 2003.

Mücahit Komutanları Derneği, **Sancaktan Gaziliğe Mağusa**, Mücahit Komutanları Derneği Yay., Mağusa, Şubat 2001.

SADRAZAM Halil, **Kıbrıs’ta Varoluş Mücadelemiz, Şehitlerimiz ve Anıtlarımız**, İstanbul, 1990.

TANSU İsmail, **Aslında Hiç Kimse Uyumuyordu**, Minpa Matbaacılık, Ankara.

Türk Cemaat Meclisi Sosyal İşler Dairesi, **Şehitler Albümü**, (Söz konusu albüm Şehit Aileleri ve Malul Gazileri Derneği yayını olarak 2 cilt halinde Kasım 2001 ve Ekim 2002 tarihlerinde yeniden yayımlanmıştır.), Lefkoşa, 29 Mayıs 1963.

YAMAK Kemal, **Gölgede Kalan İzler ve Gölgeleşen Bizler**, Doğan Kitap, İstanbul, Ocak 2006.

Makaleler:

ÖNCELER Kamil, “TMT ve Mücadele Güven”, **Mücahit Dergisi TMT Özel Sayısı**, Kıbrıs Türk Mücahitler Derneği, Lefkoşa, 1 Ağustos 1998.

TANSU İsmail, ”Kıbrıs’ın Özgürlük Mücadelesi; TMT”, **Kıbrıs Mektubu Dergisi**, Ankara, Kasım 1996.

TANSU İsmail, “TMT Türk Mukavemet Teşkilatı (5)”, **Kıbrıs Mektubu Dergisi**, No 2, Ankara, Mart 1997.

TMT tanıkları ile yapılan görüşmeler:

Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 11 Eylül 2004 tarihinde İstanbul-Sarıyer’de yapılan görüşme.

Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 16 Mart 2006 tarihinde İstanbul-Sarıyer’deki evinden yapılan telefon görüşmesi.

Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 20 Kasım 2008, 15 Aralık 2008 ve 20 Aralık 2008 tarihinde Ankara’da yapılan görüşme.

Ahmet Oğuz Kotoğlu ile 25 Temmuz 2008 tarihinde İstanbul’da yapılan görüşme.

Aydın Aygün ile 20 Ağustos 2004 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Aydın Samioğlu ile 9 Aralık 2004 tarihinde Lefkoşa’da yapılan görüşme.

Ekrem Atlı ile 21 Ekim 2008 tarihinde Gazimağusa’da yapılan görüşme.

Erdoğan Balcılar ile 15 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa’da yapılan görüşme.

İsmail Tansu ile 23 Kasım 2002 tarihinde Ankara’da yapılan görüşme.

Kemal Abdullah (Sahilboyu) ile 16 Kasım 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Kemal Abdullah (Sahilboyu) ile 27 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Kemal Abdullah (Sahilboyu) ile 15 Kasım 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme

Macit Aydınova ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Mehmet Y. Manavoğlu ile 25 Ağustos 2004 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Metin Aybars ile 23 Aralık 2008 tarihinde Elazığ’da yapılan görüşme.

Necmi Gençay ile 27 Temmuz 2005 tarihinde Gazi Mağusa’da yapılan görüşme.

Nevzat Uzunoğlu ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Rauf R. Denктаş ile 8 Temmuz 2003 tarihinde Lefkoşa’da yapılan görüşme.

Vehbi Mahmutoglu ile 10 Temmuz 2009 tarihinde Yeni Erenköy’deki evinde yapılan görüşme.

Yılmaz Bora ile 13 Temmuz 2003 tarihinde Girne’de yapılan görüşme.

Kızılay Genel Müdürlüğü Arşivi (KGMA).

KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın tarafından 11 Mayıs 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 266 (2159/1335) sayılı yazı.

KGMA. İstanbul Valisi Niyazi Akı imzasıyla 10 Ağustos 1964 tarih ve 2176 sayı ile Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen resmi yazı.

KGMA. K-4637.1967/9-4 Kıbrıs.

KGMA. K-4643, 1964/9-4 Kıbrıs Dış Bağış Dosyası.

KGMA. K-4649, 1964-1965/9-4 Kızılay Raporları Dosyası.

KGMA. K-5111 (Z-2913), 1968-1969-1970/9-4 Kıbrıs Hastane Dosyası.

KGMA. Kıbrıs Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği tarafından Kızılay Genel Başkanlığına yapılan 4 Ağustos 1965 tarih ve 151/65 KONS (30147/1952) sayılı yazı.

KGMA. Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi İcra Heyeti Başkanlığı tarafından Asbaşkan Dr. Şemsi Kazım imzasıyla KTKD Genel Başkanlığına gönderilen 24 Eylül 1965 tarih ve 73/65 sayılı yazı.

KGMA. Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Sekreteri Ülkü Cengizer imzasıyla Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 22 Eylül 1967 tarih ve 151-367/67.K sayılı yazı.

KGMA. Kızılay Derneği İstanbul Müdürlüğü tarafından 29 Mart 1967 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 2689 (10844) sayılı yazı.

KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 11 Ocak 1965 tarih ve 245/451 sayılı yazı

KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 10 Mart 1965 tarih ve 257 (1153/601) sayılı yazı.

KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 28 Kasım 1967 tarihli yazı.

KGMA. Kızılay Genel Müdürü M. Akın imzasıyla Kızılay Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderilen 20 Mart 1968 tarihli yazı.

KGMA. Kızılay Sağlık İşleri Müdürü Dr. Fethi Muşkara imzasıyla 15 Aralık 1967 tarihinde Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen yazı.

KGMA. Kızılay Yardım İşleri Müdürü Dr. Fethi A. Saatçi imzasıyla 19 Aralık 1967 tarihinde Kızılay Genel Müdürlüğüne gönderilen yazı.

KGMA. KTKD adına Genel Başkan Halil Fikret Alasya tarafından 3 Şubat 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 28 sayılı yazı.

KGMA. KTKD adına Genel Başkan Halil Fikret Alasya tarafından 9 Kasım 1965 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 225 sayılı yazı.

KGMA. KTKD adına Genel Başkan Mehmet Ertuğruloğlu tarafından Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 12 Aralık 1967 tarih ve 179-428/67.K sayılı yazı.

KGMA. KTKD Genel Başkanı H. Fikret Alasya tarafından 8 Nisan 1965 tarih ve 40 (12897/2479) sayı ile Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen yazı.

KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla 30 Temmuz 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 112 (26575/1721) sayılı yazı.

KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla 5 Mart 1965 tarihinde Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 19 (7838/554) sayılı yazı.

KGMA. KTKD Genel Başkanı Halil Fikret Alasya imzasıyla Kızılay Genel Başkanlığına gönderilen 21 Aralık 1964 tarih ve 43288/1188 sayılı yazı.

KGMA. KTKD Genel Başkanı Mehmet Ertuğruloğlu tarafından Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 3 Mart 1969 tarih ve 96-440/69.K sayılı yazı.

KGMA. KTKD İzmir Şubesi adına Başkan Mustafa Hüseyin ve Sekreter H. Özpulat tarafından 10 Kasım 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 66/080 sayılı yazı.

KGMA. KTKD İzmir Şubesi adına Mustafa Hüseyin tarafından 18 Ağustos 1966 tarihinde Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen 66/044 sayılı yazı.

KGMA. KTKD tarafından Genel Başkan Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 4 Aralık 1964 tarihli ve 40797/856 sayılı yazı.

KGMA. KTKD tarafından Genel Başkan Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 21 Şubat 1964 tarihli ve 125 (464) sayılı yazı.

KGMA. KTKD tarafından Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 31 Temmuz 1964 tarihli ve 27225 sayılı yazı.

KGMA. KTKD tarafından Halil Fikret Alasya imzasıyla Ankara İli Kıbrıslı Kardeşlerimize Yardım Komitesi Başkanlığına gönderilen 26 Ekim 1964 tarihli ve 36372/646 sayılı yazı.

KGMA. Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz imzasıyla 12 Şubat 1968 tarihinde Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığına gönderilen yazı.

KGMA. Türkiye Kızılay Derneği Genel Sekreteri Babür Ardahan tarafından DıŐıŐleri Bakanlığı KİPİG Daire Başkanlığına gönderilen 9 Nisan 1965 tarih ve 9270 sayılı resmi yazı. Kıbrıs, 27 Kasım 1990.

Gazeteler:

Cumhuriyet, 4 Aralık 1990.

Dünya, 1 Haziran 1958.

Halkın Sesi, 19 Ekim 1959.

Halkın Sesi, 30 Mayıs 1997.

Kıbrıs Postası, 15 Kasım 1986.

Nacak, 18 Ekim 1959, Lefkoşa.

Nacak, 28 Ağustos 1959, Lefkoşa.

Diğer ArŐivler:

BA. 030.01. 72.454.3.

BA. 030.01. 72.455.5.

BA.030.01.72.455.5

KTMA, TMT Arşivi. Dosya. No. 1188/37 ve 298/007.